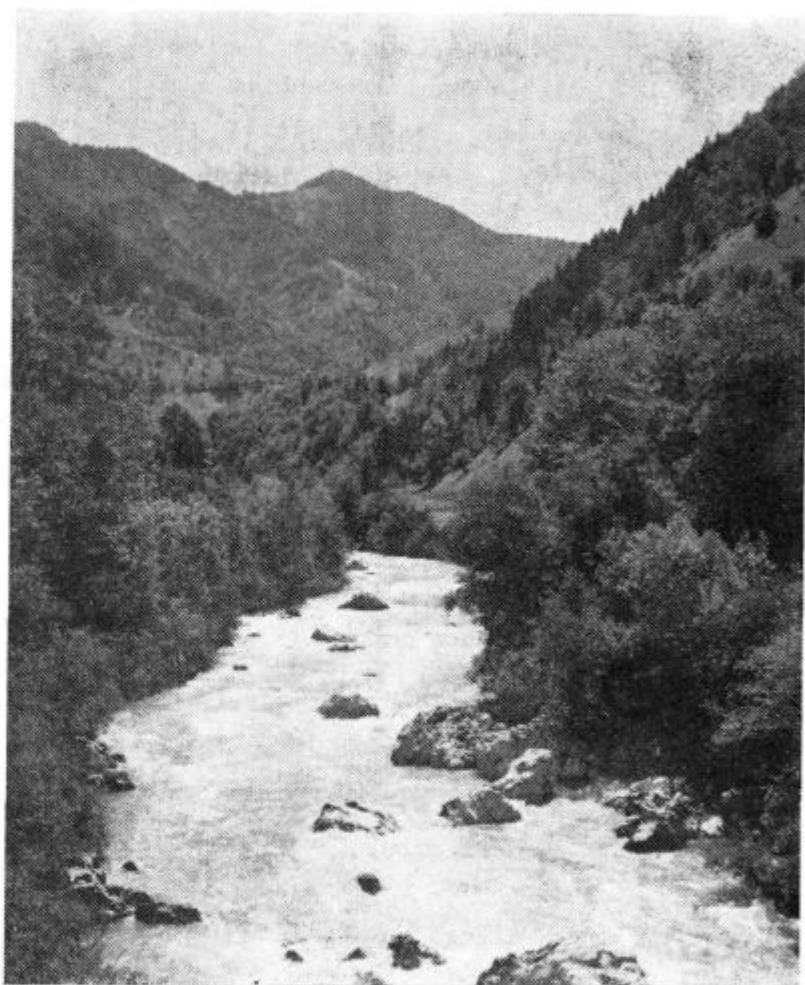

Idrijski razgledi

Ob Idrijci

Foto: Podobnik

Letnik XI.
številka 1
31. marca 1966

Izdaja
Mestni muzej v Idriji

Uredniški odbor:
inž. Ivan Gantar, Anica Munda,
Jurij Bavdaž, Slavko Poljanšek,
Jože Car, Milan Božič.

Odgovorni urednik
Srečko Logar.

Izhaja vsake tri mesece.
Celoletna naročnina Ndin 4,
za inozemstvo Ndin 6.

Naslov:
Idrijski razgledi,
Idrija,
poštni predal 11,
telefon 7 61 35,

tek. rač.
pri NB Idrija
št. 5202/603-119.

Telegrami
Muzej Idrija.

Tiska tiskarna
»Primorski tisk«
Koper.

P 489/11. 1966.

P 1.189 / 1967

V drugo desetletje

Ob koncu preteklega leta je zelo slabo kazalo za naše »Idrijske razglede«, ker so se stroški tiskanja povečali in naš muzej ni mogel več prevzeti nase tako velikega bremena. Govorice o krizi pri listu so bile torej samo toliko opravičene, kolikor so se našale na finančni položaj.

Muzej je zato izvedel dve anketi, na podlagi katerih je želel ugotoviti mnenje vseh prizadetih forumov in organizacij ter njihovo pripravljenost za sodelovanje. Z uspehom teh anket skoraj ne bi mogli biti zadovoljni, saj smo posebno pri prosvetnih organizacijah nalleteli na popolno nerazumevanje. Nekoliko boljši uspeh smo dosegli pri gospodarskih organizacijah. Prav to nam je dalo spodbudo, da bomo z izdajanjem lista nadaljevali, računajoč vsaj z večjo finančno podporo.

Ko stopamo v drugo desetletje, torej še vedno nimamo občutka, da se vse naše organizacije zavedajo skupnih dolžnosti do lista in da mnogi še danes niso razumeli, da je glasilo skupna zadeva in ne samo muzejska. Na prosvetno in kulturnoznanstvenem področju lahko pokažemo v naši občini zelo

malo opravljenega dela. Skupno glasilo pa bi bilo lahko še v večji meri tista svetla točka, ki bi nas vodila iz te pasivnosti. In če smo pri nas kdaj dosegli kaj večjega, smo to dosegli samo s skupnim delom, ki ga prav danes tako pogrešamo!

Prav zato smo tudi želeli sestaviti nov in pomlajen uredniški odbor, ki naj bi končno dovedel list do kolektivne dejavnosti in seveda tudi odgovornosti. Tu mislimo predvsem na vsebinsko izboljšavo. Prav nič si ne domišljamo, da smo problem rešili v celoti. Mnenja pa smo, da smo napravili vsaj prvi korak:

Poskušali smo prisluhniti tudi nekaterim željam naših bralcev, zato bomo postopoma uvedli nekatere nove rubrike. Najprej smo ustregli splošni želji, da bi se spomnili naših ljudi, ki nas zapuščajo, in ohranili njihov spomin vsaj s skromnim zapisom ob njihovi smrti.

Naročnino smo proti naši želji morali povišati na 4 nove dinarje letno, kar upamo, da naših naročnikov ne bo motilo, saj so nam mnogi že do sedaj prostovoljno plačevali ta znesek.

Uredništvo

Cerkljanski „lavfarji“

Kot drugod po Slovenskem tako tudi Cerkljani že od nekdaj praznujejo pusta. Nekdanje pustne navade so se sicer večinoma opustile, toda maskare ali „lavfarji“ (nem. Läufer = tekač), kakor jim pravijo, so še ostali. Pa tudi ti so bili že skoraj pozabljeni, saj se od prve svetovne vojne niso več pojavili na cerkljanskih ulicah. Na novo so oživel šele po drugi svetovni vojni in to po zaslugi cerkljanskega rojaka, sedaj že pokojnega Petra Breliha, ki je živel v Ljubljani. Brelih, ki je dobro poznal staro cerkljansko „lavfarijo“, se je odločil, da jo obnovi. Zainteresiral je zanj tudi ljudi ljubljanskega muzeja, dobil nekaj podpore in tako se je zgodilo, da so o pustu leta 1956 „lavfarji“ zopet tekali po Cerknem in na pustni torek pusta po stari šegi na glavnem trgu obsodili na smrt in ubili.

O zgodovini cerkljanskih „lavfarjev“ ne vemo skoraj ničesar. Pravijo pa, da je ta navada že več sto let stara. „Lavfarji“ so se vsako leto prikazali v predpustnem času in to največ ob nedeljah. Vsakokrat jih je bilo več. Glavno praznovanje pa je bilo na pustni

torek, ko so pusta obsodili na smrt in ga ubili z „botam“ (drvarskim betom).

Kakšen pomen pa imajo ti „lavfarji“? Po mnenju nekaterih izvira ta običaj še iz poganških časov. Ubijanje pusta da pomeni konec zime in bližanje pomladi. Zato da je med „lavfarji“ tudi eden, ki mu pravijo „ta bršljanov“. Ta ima vso obleko in tudi pokrivalo našito z bršljanovimi listi, tako da je ves zelen.

Zdaj pa pogledjmo, koliko je teh „lavfarjev“, kako se jim pravi, kako so oblečeni in kaj vse počenjajo. Glavna osebnost med „lavfarji“ je seveda pust. Ta ima vso obleko našito s suhim mahom in tako tudi pokrivalo. Na glavi ima roge in iz ust mu štrli velika čekana. V roki nosi mlado smreko. Včasih spremlja pusta tudi „pustov brat“, ki je prav tako oblečen kakor pust, le smreke nima. Pusta spremljata „ta stari“ in „ta stara“, ki ji pravijo tudi „pepelnica“ (začetek posta!). „Ta stari“ nosi črn klobuk z zelo širokimi krajci, platneno srajco, rdeč žameten telovnik, belo volneno jopo, irhaste hlače, bele dokolenke in nizke

»Lavfarija« v Cerknem 22. II. 1966

Foto: Mestni muzej

črne čevlje. Na rami ima ,bot' (drvarski bet), s katerim na pustni torek ubije pusta. ,Ta stari' je torej pustov krvnik. ,Ta stara' je oblečena v široko belo krilo in rjavo suknjo. Obuta je v škornje in na glavi ima črno ruto. V rokah nosi brezovo metlo. Nato prideta ,gospod in gospa'. Tadva sta oblečena po stari gosposki modi. Sledi že omenjeni ,ta bršljanov', ki ima, kakor smo že povedali, vso obleko in tudi pokrivalo našito z bršljanovimi listi. V roki pa nosi bršljanovo vejico. Poleg njega hodi ,lamant'. Ta ima ,larfo' iz kozličje kože. Oblečen je v narobe obrnjen kožuh, na glavi ima rožičke, v rokah pa senene vile. Nato pride ,ta ličnat'. Ta ima iz ličja narejen plašč, kakršne so včasih nosili pastirji, da jih ni zmočil dež. Dalje so še: ,ta žakljev', ki ima vso obleko iz žakljevine, ta ,kožuhov', ki ima na sebi narobe obrnjen kožuh, na hrbtu pa koš, v katerem rožlja velik kravji zvonec, ,ta bel', ki je ves v belo oblečen, ,ta loparjev', ki nosi lopar z napisom: Smrt pustul in še ,ta hrastav', ki ima po do kolen golih nogah vse polno krast. Najlepše izmed vseh ,lavfarjev' pa sta oblečena ,ta tirjasta'. Imenujeta se tako, ker imata vso obleko našito s tirjem (ostanki osnove, na katere tkalec navezuje nove niti). Na glavi imata visoko koničasto kapo, ki se končuje v paličast podaljšek, tudi ozaljšan s tirjem. Nekaj posebnega sta njuni ,larfi' (maski), ki sta kar grozljivi. To zaradi ogromnih ust, iz katerih štrlijo veliki, križem zrasli zobje. ,Ta tirjasta' sta najbolj dinamični lavfarski figuri. Niti za trenutek ne mirujeta. Neprestano tekata sem in tja, gor in dol in z dolgo šibo preganjata nadležne otroke. Nazadnje naj še omenimo ,ta pjanega' in njegovo ženo, ki nikakor ne smeta manjkati v pustovem spremstvu.

Kaj predstavljajo različne osebe v pustovem spremstvu, če izvzamemo pusta samega, ,ta starega', ,ta staro' in ,ta bršljanovega', ni mogoče točno povedati. Zelo verjetno pa predstavljajo različne stanove, saj ima pust med vsemi svoje častilce, in te je ljudska domišljija po svoje našemila.

,Larfe' za ,lavfarje' so že izza davna izdelovali doma in to iz lipovega lesa. Nekaj se jih je ohranilo in so shranjene v Narodopisnem muzeju v Ljubljani. Po vzorcu le-teh so tudi napravili sedanje. Eden od mojstrov v izdelovanju ,larf' je bil Blaž Kobal iz Cerkna.

Zdaj pa še pogledajmo, kaj vse počenja ,lavfarji' v pustnem času. Prvi ,lavfarji' se pokažejo sredi januarja, navadno samo ,ta tirjasta'. Pripravljati pa se začnejo že prej, brž po božiču. Svoj ,glavni stan' imajo v neki bajti, kjer se pravi ,Pod grivo'. Najprej naberejo mah za pustovo obleko in ga dajo sušit. Za ,šivanje pusta' so včasih rabili veliko

domačega hodničnega sukanca, zato so ga nabirali pri kmetih. Tega seveda danes ni več treba. Tako začnejo pripravljati tudi obleke za druge ,lavfarje'. ,Bot', s katerim ,ta stari' ubije pusta, pa imajo zakopan na kraju vasi, kjer se pravi ,Na Oresovki'. Tam so včasih imeli tudi svojo ,parcelo' in pa ,doto', kot so pravili. ,Bot' odkopljejo šele na pustni torek dopoldne. Vsi ,lavfarji' s pustom vred pa pridejo na dan na debelo nedeljo po maši. Večkrat gredo gor in dol po vasi in uganjajo svoje norčije. Tako tudi na pustni torek. Včasih je bil vse te dni praznik. Nobeden ni delal. V treh gostilnah so igrale godbe in se je plesalo. Danes seveda tega ni več.

Glavno praznovanje je na pustni torek. Kot smo že povedali, gredo ,lavfarji' dopoldne na Oresovko, da odkopljejo ,bot'. Ker pa se ne spominjajo več, kje ravno so ga prejšnje leto zakopali, ga morajo precej časa iskati, zlasti če je sneg. Nazadnje ga le najdejo. Vsi veseli poskakujejo in ga izročijo ,ta staremu'. Nato prenesejo ,bot' v svoj ,glavni stan'. Naj tu še omenimo, da ,lavfarji' ne smejo pri svojih početjih nič govoriti ali celo kričati.

Popoldne, okrog tretje ure, pridejo ,lavfarji' spet na dan in s pustom na čelu obhodijo vso vas. Nazadnje pripeljejo pusta na trg. Vsi so nekam zaskrbljeni in se na tihem posvetujejo. ,Ta stari' se ne zmeni več za ,ta staro', temveč se suče samo okoli pusta in mu grozi z ,botam'. Pust pa ves žalosten maje z glavo. ,Ta stara' ves čas pridno pometa pred pustom. Ko so vsi zbrani, pride sodnik s cilindrom na glavi in stopi na pripravljeno mizo. ,Lavfarji' brž pripeljejo pusta, da bi poslušal sodbo. Sodnik začne tožiti pusta in mu naštevati ,lumparije', ki jih je bil zagrešil v času svojega vladanja. Zaradi teh ga na koncu obsodi na smrt z ,botam'. Med sodbo skuša pust večkrat uteči, toda budni ,lavfarji' ga brž ujamemo in pripeljejo nazaj. Zdaj vzame ,ta stari', ,bot' in udari z njim pusta po glavi. Pust se mrtev zvrne na hrbet. ,Lavfarji' priskočijo in ga položijo na sani ali na ,vozico', če ni snega, ga naglo odpeljejo iz vasi in vržejo v potok. Pri tem oprasku pa ne pustijo nikogar blizu.

Ko je vse to končano, se ,lavfarji' zberejo v kaki gostilni in zaplešejo ,ta kapčinarski ples'. To je pa tako: Najprej plešejo precej hitro polko, tej pa sledi ,ta žalostna viža'. Takrat se vsi ,lavfarji' zvalijo na tla in se prevračajo drug čez drugega. To se večkrat ponovi. Ko se ,lavfarji' naplešejo, začnejo pa drugi. Na pustni ples pridejo tudi starejši ljudje in pa gospodinje, ki jim sicer ni do plesa. Pravijo, da se morajo malo zavrteti, da bo jeseni ,repa bolj debela'.

Kot smo že omenili, se je cerkljanska 'lavfarija' obnovila po zaslugi pokojnega Petra Breliha, ki je ta običaj dobro poznal. Njegov namen je bil, da bi se ta starožitnost ohranila in to v prvotni obliki, zavedajoč se, da bo le tako ohranila tudi svojo folklorno vrednost. V ta namen je tudi pritegnil k delu vse tiste, ki so se spominjali nekdanje cerkljanske 'lavfarije' ali pri njej sami sodelovali, da bi jo tako čim verneje rekonstruiral. Ne strinjamo se zato s tistimi, ki danes 'lavfarijo'

po svoje spreminjajo in ji dodajajo razne neokusnosti, kot je na primer ta, da ubitega pusta položijo na pare v gostilni in da od obiskovalcev pobirajo vstopnino. Pokojni Brelih bi bil prav gotovo proti temu, kot smo tudi vsi tisti, ki nekdanjo cerkljansko 'lavfarijo' poznamo. Po našem mnenju bi se moral ta stari običaj ohraniti v originalni obliki, če nočemo, da zvodeni in postane balno in grobo veseljačenje.

Srečko Logar:

Kimpahov sprevod

Že nekaj let si v Idriji belimo glavo, kako bi popestrili »Dan rudarja«, ki se praznuje vsako leto prvo nedeljo v juliju (letos bo 3. julija), ker smo mnenja, da ima Idrija kot najstarejše rudarsko mesto v naši državi v tem pogledu neke prednosti. Turistični delavci so svetovali, naj bi se na ta dan prirejal »Kimpahov sprevod«, vendar je bil predlog upravičeno odklonjen, ker bi ta nekoliko groteskna prireditev le ne spadala v tak okvir, saj je rudarsko praznovanje preveč povezano z žalostnimi dogodki borbe rudarjev za svoje pravice.

Padla je torej odločitev, da bi ta dogodek iz naše pestre zgodovine porabili za posebno prireditev, ki naj bi postala tradicionalna.

Zgodovinsko utemeljitev, povezano z vso grotesknostjo in z mnogimi podrobnostmi, nam je napisal naš slavní zgodovinar Vajkard Valvasor v svoji »Slavi vojvodine Kranjske«. Sam poudarja, da se mu je dogodek zdel tako važen, da ga je zabeležil posebej, ker je bil poglavje o Idriji že odtisnil ter ga uvrstil kar med opise župnij na Kranjskem. Pokojni slavist Mirko Rupel nam je opis prav lepo in originalno prevedel v svojem »Valvazorjevem berilu« iz leta 1951 na strani 196. Sicer bo pa najbolje, če kar njemu prepustimo besedo:

Župnija Idrija

Ta župnija sicer ne leži prav na Kranjskem, temveč le na kranjski meji, je pa deželno knežja in cesarska fara in jo tudi cesarsko veličanstvo prezentira. Zdaj je njen župnik gospod Paulus Felix Pollini.

Tu si ne morem kaj, da ne bi vedoželjnemu bralcu povedal o zabavnem tedeumu, ki bi ga

bil moral že pri opisu idrijskega rudnika vrniti. Ker pa si tedaj poročila o njegovem poteku še nisem mogel priskrbeti in je omenjeni opis medtem že bil natisnjen, pa ne bi rad te pripovedi izpustil, menim, da je prav, če jo semkaj postavim.

Ko so namreč zaradi zmagovite osvojitve mesta Budima na Ogrskem povsod peli tedeum in prirejali veselice, je spoznal gospod Volk Žiga pl. Kimbach, oskrbnik živosrebrnega rudnika, da bi bilo dobro tudi tukaj tako napraviti.

Potemtakem so določili za veselico 15. september 1686. leta. Ko je ta dan prišel, so napravili procesijo iz cerkve sv. Barbare...

Ob dveh popoldne se je četa mušketirjev napotila v grad ter izkazala čast gospodu oskrbniku, sedečemu pod velikim turškim šotorom in zastavo. Od ondod so odšli skozi trg na cesarski travnik. Za njimi je šlo 36 rudarjev; nosili so velik mlaj, na katerem je viselo 60 kosov vsakovrstnih reči; kdor je pozneje hotel splezati nanj, je smel vzeti, kolikor je mogel doseči. Pripeljali so tudi dvovprežen voz, naložen z belim kruhom, ob katerem so korakali štirje možaki v pekovskem oblačilu ter metalí kruh na vse strani. Za njimi je šlo 20 mož, ki so nosili z obema rokama vsakovrstno srebrno in zlato posodo, nekateri pa tudi mizo, ki je na njej bila velika košara, polna citron in pomaranč. Potem je šlo 6 točajev v lepih oblekah in zelenih kapicah, za njimi pa so peljali dva soda vina, enega s teranom, t. j. rdečim, drugega z vipavcem ali belim vinom. Nato so šli štirje kuharji s šestimi kuharčki. Ti mladi kuharji so bili lepo rejeni kakor Bakhus ter so s tem dokazovali, da so bili urni in pridni ne le z rokami,

temveč tudi z zobmi. Oni štirje stari pa so bili mršavi in suhi ljudje. Spremljali so z dolgimi grebljicami vola, da bi ga tam spekli. Na koncu je prišla srebrna skrinja, ki sta jo vlekla dva konja. Stregli sta ji dve čisto belo oblečeni osebi, ki sta pozneje denar na vse strani metali, a spremljajo jo je 20 mušketirjev z dvojnimi puškami. Za vsem tem so se pokazali muzikanti. Zada je šel gospod oskrbnik s svojimi uradniki in s plemstvom.

Ko so tedaj vsi skupaj prišli na omenjeni travnik, so se lepo razvrstili in mušketirji so s puško izkazali čast gospodu oskrbniku, tako da so ga skupaj z ženskami obdali ter napravili krog.

Potem jim je dovolil gospod oskrbnik, da splezajo na postavljeni mlaj, da vola pobijejo in speko, rdeče in belo vino iztočijo, kruh in nato tudi denar razmečejo ter tako vse razgrabijo. Kdor pa se je nedostojno vedel ali je sicer kaj kaznivega zagrešil, tega sta morala dva hrusta, oblečena kakor divja moža, zgrabiti ter vreči v vodo; nato pa so mu dali obilen požirek vina kot odškodnino za prestano kazen.

Vino, kruh in denar, tudi dva zbora muzikantov, vse to je bilo na visokem odru. Ko pa so spekli vola, so vsi navzoči, duhovni in posvetni gospodje, plemiči, uradniki in ženske, kakih 50 oseb, sedli za mizo pod velikim turškim šotorom. Pogostitev je bila krasna in slastna. Dali so prinesiti tudi nekaj pečenega vola. Ob streljanju dvojnih pušk so krepko na zdravje pili.

Po gostiji, ki se je zavlekla daleč v noč, so za ženske napravili ples. Nikomur niso branili udeležiti se rajanja.

Vse to je bilo namenjeno in mišljeno kot dolžna zahvala vsemogočnemu nadvse hvaljenemu Bogu za naklonjeno zmago in krasno osvojitve svetovno slavnega mesta in trdnjave Budima.

Toliko Valvasor!

Predvsem moramo pojasniti, kdo je bil ta plemeniti Kimbach. Ravnateljstvo rudnika, kakor bi danes rekli, je prevzel v obupnem času v drugi polovici 17. stoletja, ko je proizvodnja toliko opešala, da so izdatki celo presegali rudniške dohodke, ko so se ravnatelji zelo naglo menjavali, ker so vsi skrbeli samo za svoje osebne koristi in so se okoriščali posebno na škodo nesrečnih rudarjev in smo imeli celo več uporov.

Ivan Mohorič nam opisuje v svoji knjigi »Zgodovina idrijskega rudnika« na strani 97 naslednje:

Kimbach je imel poprej kot registrator in tajnik notranjeavstrijske komore ter rimskocesarški svetnik visok položaj v državni birokraciji. V Idriji pa se je izkazal ne samo kot popolnoma nesposoben, da bi strokovno upravljal rudnik, marveč kot brezsrčen izkoriščevalec rudarjev. Rudnik je spravil ob rob propada. Proizvodnja je pešala, razpasla se je kraja rude, štupe in srebra.

V žgalnici je skušal vpeljati nov način žganja rud ter je namesto železnih retort uporabljal lončene, ki se tudi niso obnesle. Rudarji so morali delati v starih jaških, kjer so pridobivali le revno rudo. Zaradi zlorabe uradne moči in izkoriščanja podrejenih se je delavstvo pogosto pritoževalo proti njemu, vendar dolgo desetletje brezuspešno. Kimbach je zapustil rudnik v popolnem razsulu, v kakršnem dotlej še ni bil. Rudnik je ostal brez zaloga živega srebra v času, ko so posojila na Holandskem zahtevala napon vseh moči.

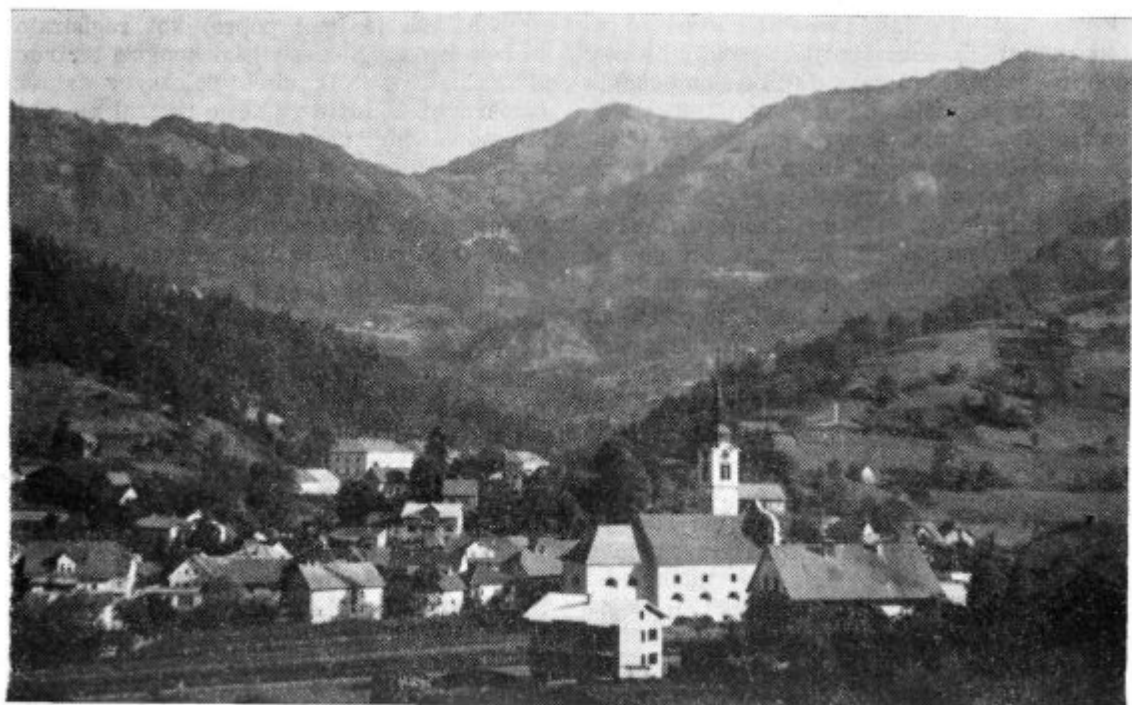
Ko je leta 1695 končno prišla v Idrijo komisija notranjeavstrijske komore, je odkrila veliko škodo in nepravilnosti. Člani komisije so ustavili brezplodno delo v jalovini, opremili Idrijo z novimi retortami v obliki kotlov iz litega železa in z zadostnimi zalogami kurjave. Na zahtevo graške komore so v septembru leta 1695 von Kimbacha zaradi nesposobnosti dokončno odstavili.

Valvasorjev opis torej nazorno potrjuje Mohoričeve navedbe!

Spomin na tega moža je ostal še danes živ. Idrija je imela v preteklosti vedno dovolj hudomušnih ljudi. Iz plemenitega Kimbacha je napravila nerodneža kimpaha. Ta izraz se še danes pritika lenim in nerodnim ljudem, ki se pri delu ne znajo prav obrniti.

Naše Turistično društvo je letos dalo pobudo, da bi v času poletnih prireditev ta pester, slikovit in zanimiv sprevod obnovili. Postal naj bi celo tradicionalen, saj bi s svojim zgodovinskim ozadjem in slikovitostjo prav gotovo vzbudil veliko zanimanje tudi med tujci. Potrebno bo zelo široko sodelovanje vseh forumov, posebno pa naše mladine. In ker so mnogi na to že pristali, smo prepričani, da uspeh ne bo izostal.

Prav gotovo je, da danes ne bomo proslavljali zavzetja Budima in tudi njegovemu veličanstvu cesarju ne bomo peli slave. Ne katere dele sprevoda in svečanosti bo treba preložiti v današnje čase, pri tem pa zelo paziti, da se bo ohranila vsa zgodovinska pestrost in prvobitnost.

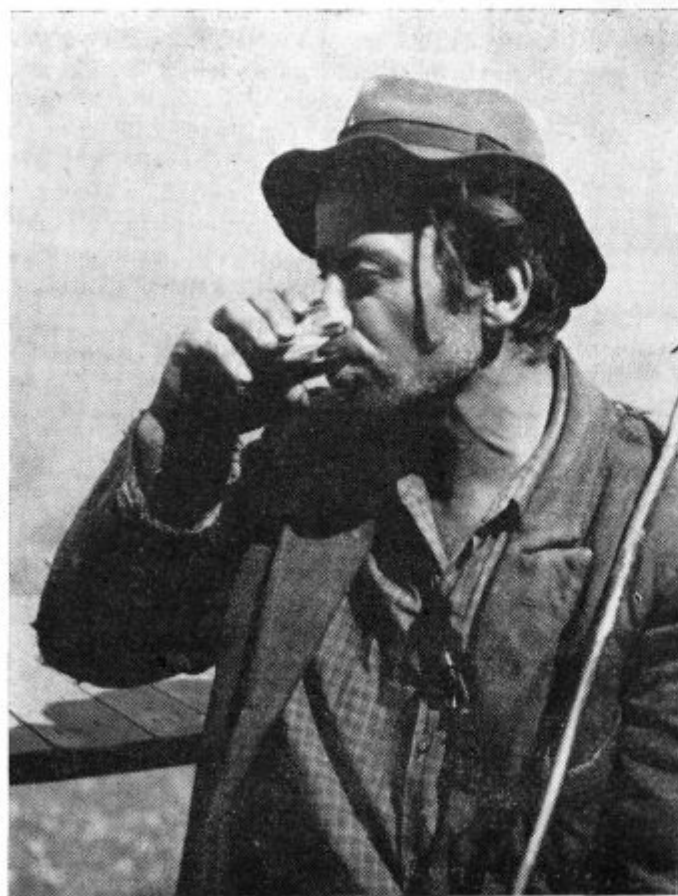

P O R E Z E N

naš Triglav

Visok 1632 metrov (zanemarimo razprtije zemljepiscev). Velja za najizrazitejši vrh alpskega predgorja in je priljubljeno izletišče s planinsko kočo. Nudi lep razgled po ožji domovini, ki ji daje značilen videz, dalje po Julijskih, Karavankah, Kamniških Alpah in posebnost — razgled na Jadran.

Težko je reči, kaj je na njem najlepše. Pašniki, viharniki, dobri studenci, živali ali cvetje, po katerem je enakovreden sosod že znamenite Črne prsti (na sliki

kraljica gora, ki raste samo še na nekaj mestih v Julijskih Alpah, toda nikjer tako lepa). Morda Zakojške grape (z lastno »industrijo«, Podcajnevim oknom), bližnja Davča (5 ur dolga vas), prepadne stene na cerkljanski strani, osamljene kmetije — vsaka s svojo zgodovino in dramami, grape, tihe jase, za sladokusce pa še nešteto drobnih stvari.

Naj bo dovolj! Povežimo vse skupaj v pristrčno vabilo.

Jelko Podobnik

Delo partijske mladine med obema vojnama

(nadaljevanje)

Idrijska ilegalna knjižnica je bila ustanovljena s sklepom prve mladinske celice leta 1932.

Prvotno smo dali na razpolago knjige posamezni člani, največ Rudi Gliha. Rudi je bil velik ljubitelj in zbiralec knjig. Med

Julij Gliha

njimi je bilo precejšnje število naprednih delavskih publikacij, koledarjev, vedežev, v katerih je bilo vse polno revolucionarnih pesmi. Vsa ta literatura je bila last Alojza Glihe, ki nam jo je prav rad odstopil.

Rudi je znal kot knjigovez z neverjetno spretnostjo zbirati iz slovenskih časnikov razne podlistke, ki jih je nato vezal v knjige. Takšna je bila prvotna tajna knjižnica. V polovici leta 1934 je imela čez 500 knjig. Od teh jih je bilo stalno izposojenih vsaj 250; bralci so jih vračali vsakih štirinajst dni. Pri zamenjavi so ob sobotah Idrijčani običajno prihajali v Glihovo stanovanje v takem številu, da je bilo Rudija kar strah. V tistih časih si lahko šel zaradi ene same slovenske knjige v zapor, potem pa v konfinacijo kot protidržavni element. Policija je poostreno

pazila na slovensko literaturo. Zato je moral Rudi zelo paziti, komu posoja knjige, da ne bi prišlo do izdajstva. Dobro je poznal ljudi, zato jim je vselej pripravljala knjige z vsebino, ki jim je ustrezala. Knjige z lahko vsebino je imel skrite doma pod podom, v nalašč za to pripravljenem skrivališču; druge, važnejše sta skrivala Herman in Hanca Kofolova na Jeličnem vrhu. To so bile nove izdaje, tajno prenesene iz Ljubljane. Glede skrivališč nismo nikoli točno vedeli, koliko smo jih v resnici imeli. Večji del tako prinesenih knjig smo dobivali brezplačno v Učiteljski tiskarni v Ljubljani po posredovanju Jožeta Prohaske, druge po posredovanju Jugoslovanske matice. Na hrbtni strani so imele pečat banske uprave dravske banovine. Po pravici povedano, jih je kupila banska uprava z odobritvijo bana Marušiča, ki je zavestno oskrboval Matico, pozneje pa Branibor, da sta lahko ti dve prosvetni organizaciji po raznih tajnih kanalih spravljali čez mejo v Italijo in na Koroško slovensko literaturo. Zato so to literaturo prenašali v nahrbtnikih s puško v rokah čez državno mejo. Nekaj naslovov: Na krvavih poljanah, Zeleni kader, Otroci iščejo kralja Matjaža in drugi zgodovinski romani pa še tekoči časniki ter revije, ki so se tiskale v Ljubljani. Od emigrantske literature smo prenašali časopis »Istra« in domala vse italijanske protifašistične časopise, ki so izhajali v Parizu: »L'Unità« — glasilo komunistične stranke Italije, »Il Nuovo Avanti« — glasilo socialistačne stranke Italije, in glasilo »Giustizia e libertà«.

Lahko trdim, da je največ italijanske protifašistične literature šlo v Italijo prav skozi Ljubljano v smeri Trst, Gorica, Koper in Idrija. V Ljubljani je bilo zmeraj obilo laške protifašistične propagandne literature in nekateri vidni emigranti so jo radi odstopali nam, da smo jo znosili čez mejo v Italijo. (Iz nadaljnega mojega opisovanja bo to še bolj razvidno.)

Idrijski rudarji tedaj niso imeli nobenega pravega razvedrila. Zato so veliko brali. Rudi je dobro poznal ljudi, zato se ni nikoli zgodilo, da bi bil dal knjige v roke izdajalcu, čeravno je vedela o njegovi knjižnici vsa Idrija. Še danes, ko je knjig v izobilju, se bo mnogo Idrijčanov spomnilo na tisto skromno tajno knjižnico, ki je vztrajala do narodnoosvobodilne borbe.

Proti koncu leta 1934 je moral Rudi Gliha po nalogu celice zapustiti Idrijo zaradi aretacij, ki jih je začela izvajati idrijska kvestura. Umaknil se je v Jugoslavijo in tam ostal do leta 1938. V času njegove odsotnosti je vodila knjižnico Milka Gliha. V emigraciji je Rudi stalno aktivno sodeloval ter je po nalogu večkrat prehajal čez mejo v Italijo, dokler ni 15. 6. 1938. leta zapustil Slovenijo zaradi preganjanja s strani Koroškeve policije. Leta 1938 je začela le-ta v Ljubljani z aretacijami primorskih komunistov in simpatizerjev ter vseh tistih, ki so se borili proti Italiji. Jugoslovanska policija je izročila leta 1938 tovariša Srebrniča, komunističnega poslanca v rimskem parlamentu, ter Bojana Kolerja, člana tretje idrijske celice, fašistom na meji. To obdobje nameravam podrobneje opisati pozneje.

OBMEJNI KAMEN ŠT. XXVI.

Odsek 42 je pomenil za našo organizacijo najbolj nevaren prehod iz Jugoslavije v Italijo. Na tem mejnem odseku je prišlo do največjih spopadov z laškimi graničarji. In prav na tem mestu smo napravili največ pohodov. To pa zaradi tega, ker je bila to najkrajša pot v Idrijo. Jugoslovanska graničarska komanda je to prav kmalu opazila ter temu ustrezno razmestila straže tako, da so imeli pregled nad cesto, ki se vije ob Sori proti Žirem. Varstvena gnezda graničarjev nad cesto so bila dobro zamaskirana, tako da jih s ceste ni bilo videti. Zaradi majhnega števila straž je bilo poveljstvo prisiljeno do podrobnosti izkoristiti hribovito ozemlje, da je bil čim lepši pregled na cesto in na laško ozemlje onkraj Sore.

Navzlic previdnosti graničarskega poveljstva smo le našli šibko točko v obmejni zaporni črti v tem, da so imeli graničarji svoja gnezda na tem hribovitem ozemlju stalno na istih mestih. Naša taktika je bila taka, da smo se jim približevali za hrbet po močno zaraslem gozdu ter smo jih opazovali po cele ure prej, kot smo se odločili za skok čez cesto in Soro v Italijo. Strmo ozemlje, na katerem so bila stražarska gnezda, nam je omogočalo, da smo se zlahka približali stražarjem na petnajst korakov brez bojazni, da bi kaj opazili. Pri zamenjavi straž so po navadi odhajali vsi na cesto in se jeli premikati proti karavlam. Ponoči so imeli stražarska mesta na cesti, ker je bila vidljivost nemogoča. Graničarji so imeli navadno vojaško oborožitev, na stražarskih mestih so po navadi imeli po eno ali celo dve bombi. Motoriziranih prevoznih sredstev niso imeli na razpolago, še celo koles ni bilo. Ko sem se poleti leta 1933 mudil pri graničarski karavli na Lomu, so si morali sposoditi kolo, da sem

se lahko odpeljal s poročilom v Žiri. Pri poveljstvu dravske divizije v Ljubljani so imeli na razpolago nekakšen polvojaški avtomobil, ki so ga uporabljali v inšpekcijske namene. Velika večina graničarjev, ki so takrat službovali na predelu Logatec—Žiri, so prišli z bolgarsko-albanske meje. To so bili izkušeni vojaki, vajeni raznih zahrbtnih borb s takratnimi komiti, ki so tajno prihajali iz Bolgarije v Jugoslavijo napadat in izvrševati sabotažna dejanja. Na nemirni takratni albanski meji so dnevno padale žrtve, poklane od divjih Kačakov. Zato ni bilo čudno, da so taisti graničarji na slovensko-italijanski meji za vsako malenkost streljali.

Pogranično poveljstvo je preverjalo svoje straže tako, da so pošiljali obveščevalce po nalogu obveščevalnega centra v Ljubljani čez mejo. Vsakemu so naročili, da se ne sme javiti graničarjem na meji in, če se le da, naj smukne neopazno čez mejo. Ko se je tak obveščevalec vrnil, je moral natančno poročati, kje je prekoratil mejo in ob katerem času; tako so z lahkoto ugotovili, kateremu graničarju se je zmuznil čez mejo. Na ta način so naostrili graničarje do skrajnosti. Bili so pa tudi taki obveščevalci, ki so jim graničarji kazali pot čez mejo, in to na ukaz višjega poveljstva. Osebo meni se je zgodilo, da so mi točno dodelili mesto, kje naj grem čez mejo; graničar mi je pokazal v temi smer in hitro sem skočil na drugo stran. Znašel sem se pred laško zasedo, ki je kot po naročilu užgala po meni; ko pa sem se splazil čez potok v dobri veri, da sem na varnem, so začeli streljati po meni tudi jugoslovanski graničarji. A več o tem kasneje.

Delo male obmejne obveščevalne mreže ni bilo uspešno, ker so imeli graničarji preslabe stike z obmejnimi prebivalci. Žandarji so bili boljši, vendar tudi oni niso imeli trdno organizirane obveščevalne mreže. Običajno je bilo tako, da so o moji prisotnosti na meji prej zvedeli Lahi kot jugoslovanski obmejni organi. Vendar se je aktivnost žandarjev iz leta v leto večala, tako da je bilo vse težje prodirati iz Ljubljane proti državni meji. Zato smo morali uporabljati razne zvijače, da smo lahko opravljali svoje naloge. Dogajalo se je, da so naše fante aretirali že na Brezovici, na Vrhniki ali v vlakcu in nazadnje je postalo očito, da so sodelovali koordinirano z italijansko policijo.

To bo najbolj razvidno iz nadaljnega opisovanja:

Drugi dan, okoli četrte ure popoldan, je prispel Herman iz Črnega vrha. Izročil mi je dokumente, ki jih je dobil od krojača za Danila Zelena. Pri tem smo se dogovorili, da odrinem na pot v Mihevčevem in Lazarjevem spremstvu, ko se bo stemnilo. Okoli 9. ure

smo že stopali po vrtu drug za drugim. Herman je stal pri vходу v podzemeljski kanal, stisnil mi je roko v slovo ter mi dal električno svetilko. V nos mi je udaril močan smrad gnilobe, zato sem pohitel za Jožetom. Na koncu predora se je zasvetila zelena luč, to je pomenilo, da je pot prosta. Tone je stražil na drugi strani in nam s svetilko dajal znake. Hitro smo jo mahnili navzgor po Smukovi grapi. Zaradi teme smo zelo počasi napredovali. Ko smo prispeli na Poljancov hrib, smo dobili Hermanov pozdrav; stal je na Lejnštat pred Lazarjevo hišo in dajal svetlobne znake. Jože je vprašal, ali naj odgovori, vendar mu zaradi varnosti nisem dovolil. Kmalu smo bili na Cerinovšu in smo se začeli spuščati ob robu gozda proti Rakam. Nebo je bilo jasno, mraz pa je neprijetno ščipal v roke, tako da so se kar prijemale za orožje. Previdno smo stopali ob Rakah, dokler nismo našli mesta, ki je bilo pokrito z deskami, da smo lahko šli čez vodo. V obraz nam je jel udarjati mrzel, vlažen zrak, ker smo se približevali Idrijci. Znašli smo se na ozemlju pod Rakami, kjer nam ni grozila nobena nevarnost, da bi nas Lahí odkrili. Idrijca je veselo šumela mimo nas. Sezuli smo gojzerice, jih obesili okoli vratu, nato smo začeli bresti ledeno mrzlo vodo. Na drugi strani je pravkar vozil po cesti avtobus in obsvetil del Idrijce; kar bosí smo šli čez cesto v breg in čez nekaj trenutkov smo že ležali vsi trije med vrbami ter prisluškovali, če je kdo na cesti, nato smo se pognali čez cesto v nasprotni breg in za nami je pritekel Tone. Ko smo se obuli in pripravili orožje, smo začeli vzpon v strmi breg senožeti nad Idrijco. Po gozdu smo napredovali zelo počasi zaradi goste teme in smrečja. Nad nami je bil sicer zvožen kolovoz, vendar nismo smeli po njem. Lahí so imeli vse poti in steze, ki so vodile k državni meji, zastražene.

Po eni uri hoda smo prišli do znanega studenta in korita v znožju Zagodovega vrha. Jože in Tone sta postala žejna, zato sta po vsej sili hotela k studentu. Zelo je bilo mikavno, vendar jima nisem dovolil, ker sem bil trdno prepričan, da je bila tam zaseda. Morali smo napraviti dokaj velik ovinek, da smo se izognili čistini na koncu jase. Ko smo jo obšli, sem predlagal odmor v strogi tišini. Počivali smo več kot eno uro, nato sem ukazal premik ob robu gozda, tako da nas je senca gozda zakrivala. Hodili smo v največji tišini, tla so bila poraščena z mahom, bilo je tako mehko, da sem imel občutek, kot bi hodil v copatah. Na vrhu se nam je nudil krasen razgled na Idrijo, ki je bila popolnoma razsvetljena, na nebu se je pokazalo neskončno število zvezd. Vsi trije smo v trenutku pozabili na nevarnost, prevzeti od

romantičnega nočnega pogleda; če ne bi bilo mraza, bi bili morda dolgo tako stali, ali mraz se nam je zajedal globoko v kosti, zato smo se prebudili iz romantike. Odpravili smo se dalje proti Dolem. Hodili smo hitro, ker ni bilo posebne nevarnosti; to je bilo nekakšno vmesno ozemlje, ki ga Lahí niso preveč stražili. Prispeli smo v gozd pod kmetijo na Mravljšču kjer smo morali čez cesto. Toneta sem poslal na ogled proti Veharšem, Jožeta pa na ovinek proti Dolem. Hotel sem se prepričati, če je cesta prosta. Medtem ko sta tovariša šla, sem se temeljito pripravil za nadaljnji pohod proti državni meji. Skril sem se v gosto smrečje ter stalno gledal na mesto, kjer bi se imela pojaviti tovariša. Dolgo sem čakal, da sta se tovariša vrnila z ogledov; to ni bilo nič čudnega, ker je bila taka tema, da se je le s težavo dalo hoditi. Ko sem jima ukazal, naj se vrmeta v Idrijo, sta začela ugovarjati, tako da sem ju moral skoraj s silo odsloviti. Na hitro sem jima stisnil roko in izginil med vejevjem. Nizko sklonjen sem prodiral proti državni meji, tema me je ovirala. Pri tem sem vedel, da ima sovražnik boljše pozicije kot jaz, ker so laške patrole ležale v zasedah in si lahko padel v njihovo naročje kot zrela hruška, še celo orožja ne bi bil mogel uporabiti v takem primeru. Zato sem moral vsak meter ozemlja naravnost prevohati. Počasi sem rinil dalje svoji usodi naproti. Nekje daleč pod menoj se je posvetila luč, nato pa je bila spet tema kot v rogu. Stopal sem navzdol, imel sem občutek, da je velika strmina, zato sem se usedel na tla in malo poslušal, kaj se okoli mene dogaja; ker nisem nič opazil, me je začela moriti tista prekleta tišina, ko moraš napenjati živce do skrajnosti, pri tem pa si nenehno ukazuješ, da hodiš počasi in da ne razmišljaš o svojih dragih; stalno moraš vedeti, za kaj gre. Za navadnega državljana je pomenilo šest do deset mesecev zapora, če so ga dobili; zame je pomenilo dosmrtno ječo ali pa smrt. Zato sem se zavedal, da imam samo eno pot, prebiti se z orožjem, če bi me odkrili. Ko sem vse to premislil, sem se spomnil, da moram dalje. Drsel sem po zadnjici, dokler je ozemlje dopuščalo, nato pa sem se moral plaziti skozi nizko grmovje. Na mali vzpetini sem se ustavil, ker mi je udaril v nos vonj po laški vazelinu, ki diši samo takrat, ko jo razmažeš. Nagonsko sem potegnil lovski nož in ga krepko stisnil. Nekje pod menoj v dolini so se zasvetile luči vozečega avtomobila, v istem trenutku mi je postalo lažje, ker sem dobil pravo smer; to je bila Žirovska cesta in Jugoslavija ni bila daleč, vendar je bilo veliko vprašanje, ali bom prišel do tja. Ko sem hotel dalje, sem zaslišal hojo, ki se mi je naglo približevala,

nato pa je vse utihnilo. Samo za trenutek je posvetila zelena luč; opazil sem tri postave, bili so fašisti. Na moji desni strani sta se dvignili dve postavi, ki sta prav tako posvetili z zeleno lučjo, nakar se je oglasil vodja patrole: »Sei tu Pasquale?« in še: »Kaj je novega, nič posebnega«. Prvotno sem mislil, da je zamenjava straž, pa sem se bridko razočaral. Legla sta na tla, tako da mi je ostal zelo ozek prostor za umik. Po moji oceni še to ni bilo mogoče, ker je bilo vmes grmovje; če bi hotel skozenj, bi zašumelo. Dolgo nisem mogel več čakati, ker je bilo že po tretji uri zjutraj. Možgani so mi jeli hitreje delovati, prišlo me je tisto, kar človek rabi, da si ohrani življenje. Z desnico sem zgrabil nož ter se približal dvojki na levi strani. Zaradi teme nisem opazil, da imata noge stegnjene na moj prehod, zato sem po nerodnosti zadel fašista v nogo. Ta je skočil pokonci. Izrabil sem trenutek, ga sunil od sebe, da je padel po tleh z divjim krikom. V istem mahu se je vse skupaj spremenilo v pravi babilon. Začelo je pokati z vseh strani, vmes so se slišali kriki, piščalke, psi, grmovje je povsod oživel, pred menoj so tekale straže navzdol proti mejni črti, za seboj sem slišal plaz vojaških čevljev, psi so me dohajali, zato sem začel streljati pred sabo iz svoje parabele na vse strani. Nekdo me je nekoliko zgrabil, pa sem mu pustil nož za spomin. Zaletaval sem se v vejevje, dokler nisem občutil, da stojim v vodi. Splazil sem se na drugi breg ter se za minuto potuhnil, pri tem pa sem poslušal vrišč Lahov, ki so razočarano iskali po grmovju in preklinjali »Jugoslave, ščave Jugoslave« in divje tulili. Vsa sreča, da se njim ni hotelo v vodo, drugače bi vdrli na cesto, kjer bi se spopadli z jugoslovanskimi graničarji. Tekali so nekoliko metrov od mene in preiskovali vsako grmovje, nato so se oddaljili nekoliko niže in vlekli nekoga za seboj, medtem ko so jugoslovanski graničarji iz radovednosti hiteli v smer, kjer so se Lahi kopičili. Počasi sem se skobacal iz vode čez cesto in odšel po strmini v smrekov gozd nad cesto. Obmejni kamen št. XXVI na odseku 42 sem imel za seboj.

15. januarja 1933 sta prišla v Ljubljano Herman Majnik in Jože Lazar. Srečna, da sta prvič v slovenski prestolnici, se nista mogla do sitega nagledati mesta.

Za takratno mladino iz Idrije in drugih krajev Primorske je pomenila Ljubljana trdnjavo slovenstva. Zato ni bilo nič čudnega, da sta Herman in Jože hotela videti vse tisto, kar se je v njihovih mladinskih srcih nabiralo leta in leta. Obiskovala sta knjižnice, domala vse prodajalnice knjig, tako da sta porabila ves denar. Ko sem ju opozoril, da

ne bosta mogla prenesti čez mejo vseh stvari, sta me razočarano gledala. Višek navdušenja sta dosegla na gledališki predstavi v ljubljanski Drami. Ogledala sta si skoraj vsa nogometna igrišča, kino dvorane in Narodni muzej.

Vsa moja opozorila na previdnost so se razbila ob navdušenosti teh dveh mladincev. Zaradi takega stanja sem si sposodil dve obleki, da sta bila videti bolj domača. Ostalo je samo še vprašanje varnosti, kajti prav v tistem času je ljubljanska policija zelo rada zaustavljala sumljive osebe, posebno take, ki so prihajali od drugod v Ljubljano. V petih dneh bivanja tovarišev v Ljubljani sem pripravil ves propagandni material ter ga en dan pred njunim odhodom spravil z Zorkovo pomočjo na Vrhniko, kjer smo ga ob cesti Vrhnika—Smrečje skrili v na pol porušeno hišo.

Naslednji dan smo ob mraku že sedeli v lokalnem vlaku Ljubljana—Vrhnika; pomešani med druge potnike nismo vzbujali pozornosti, kajti že pri odhodu sem jima svetoval, naj se čim manj pogovarjata z drugimi potniki, ker sta oba močno zategovala v idrijskem narečju. Sedeli smo vsak zase, tako da nikdo ni mogel zasumiti v naše prave namene. Na Vrhniki smo se zmuzili s postaje vsak zase in se jeli počasi oddaljevati mimo žandarjev, ki so stali pred vrhniško postajo. V podrti oziroma zapušteni hiši ob cesti Vrhnika—Smrečje smo se vsi trije skobacali skozi ozko odprtino v notranjost in jo zamašili tako, da ni prodirala svetloba petrolejske luči. Ker je postajalo od trenutka do trenutka bolj mrzlo, je Herman izvlekel iz nahrbtnika kuhalnik in začel s prsti odvijati alkoholove kocke, Jože pa nam je prinesel vode iz potoka pokraj hiše.

Po vlažnem prostoru je tako zadišal lipov čaj, da smo vsi trije postali naenkrat zgornji. Ko sem vprašal Hermana, kaj misli o prehodu čez mejo, mi je odkrito priznal, da mu ni prav nič prijetno ter da ga najbolj skrbi sneg, čeravno ga je bilo zelo malo. Opozoril sem ga na laške patrole ter na previdnost na sami meji, pa mi je rekel: »Za sedaj sem na varnem, ko pa bom na meji, bom o tem razmišljal.« Nato je legel na kup sena, da je malo zadremal. Z Jožetom sva še malo kramljala, nato sva še midva legla k Hermanu. Zaradi mraza in skrbi nisem zatislil očesa, medtem ko je Herman globoko, enakomerno dihal, Jože pa se je nekaj časa obračal, nato pa je tudi zaspal. Ker nisem mogel zaspiti, sem delal načrte, kje naj bi ju spravil čez mejo; preučeval sem vse podrobnosti, dokler nisem prišel do zaključka, da ne bo velike nevarnosti, če se bosta izogibala steza in cest, ki sta jih dobro poznala.

Ob polnoči sem ju narahlo prebudil. Nalozili smo nahrbtnike, zadelali luknjo v steni ter se jeli vzpenjati proti Rovtam. Stopal sem pred njima in pazil na smer, da ne bi zašli. Kljub težkim nahrbtnikom ni nobeden želel počivati. Rinili smo molče naprej, ker smo vedeli, da moramo biti najpozneje ob tretji uri na državni meji.

Izogibali smo se hiš zaradi psov. Pazil sem, da smo se izognili Rovtam ter dosegli gozd nad žirovsko cesto. Pod dokaj košato smreko smo zložili nahrbtnike in se malo odpočili, okoli nas je bilo drevje pokrito z ivjem, mráz nas je neusmiljeno ščipal v roke in noge, tako da smo se morali stalno prestopati. Po kratkem dogovoru sem se podal na ogleda tik nad cesto, vendar nisem opazil nobenega graničarja; vse je bilo mirno in tiho, sem in tja je zašumelo med smrekami, vendar je bil to samo padajoči sneg med vejami. Zato sem se vrnil k tovarišema, jima na kratko razložil, kakšno je ozemlje onkraj ceste v Italiji ter jima želel srečno pot. Napolnila sta vsak svojo parabolo, oprtala nahrbtnika ter se nizko sklonjena napotila za menojo. Stopali smo tiho, kajti nekje v bližini je stal graničar, zavrt v težki kožuh, ter prežal na straži.

Ko se je začelo ozemlje spuščati navzdol, sem se ustavil in pokazal tovarišema smer prehoda; še enkrat smo si stisnili roke, nato sta mi izginila izpred oči kakor dve senci v belo noč.

Zaradi napetosti sem še dolgo gledal in prisluškoval v daljavo, če bi še kje slišal tovariša. Ostala je samo Sora s svojim šumenjem. Pri obmejnem kamnu št. XXVI na odseku 42 je bil še en prehod več.

Počasi sem se bližal Rovtam, zadovoljen, da je akcija uspela. Ustavil sem se pri Juletu, kjer sem se nahanil in naspal ter jo drugi dan mahnil proti Ljubljani.

27. januarja leta 1933 smo se zbrali v Ljubljani na celičnem sestanku sledeči tovariši: Jože Prohaska iz Ljubljane, Rado Pirc iz Proseka pri Trstu, Ivan Gorkič nekje s Krasa in Jože Markič, po poklicu mizar, doma iz Veharš.

Na tem sestanku je govoril Prohaska o borbi proti laškemu fašizmu, o osvoboditvi Primorske izpod Italije in o potrebi organizirane borbe proti vsem oblikam fašizma. Posebno dolgo je govoril o povezavi z napredno mladino v Sloveniji in v Jugoslaviji. Po diskusiji je Prohaska predlagal volitve sekretarja, kar so tovariši z veseljem sprejeli. Na moj predlog, naj bi bil Prohaska sekretar, smo glasovali vsi za njega. Od tega dne dalje je imela celica pogosto sestanke vse do pomladi, ko so nekateri tovariši odšli po nalogu celice v Italijo. Na sestankih celice

smo veliko pridobivali, ker je Prohaska odlično prikazoval mednarodne politične razmere in pa jugoslovansko strankarsko politiko. Znal nam je prikazati jugoslovanski protiljudski režim in njegove hlapce, posebno ostro nas je opozarjal na razredno borbo proti izkoriščevalcem.

Februarja meseca leta 1933 me je poklical Danilo Zelen ter me vprašal, če upam čez mejo v Idrijo, da napravim zimske posnetke utrdb. Nerađ sem se odločil, vendar sem šel. Dobil sem fotokamero in 500 dinarjev. Šel sem z vlakom, preoblečen v smučarja, imel sem vse potrebno s seboj. V vlaku sem napravil načrt, da ostanem en dan ali dva v Rovtah, da si ogledam ozemlje ponoči, posebno me je zanimal svet pri Tratah. Na eni strani je stala v bregu graničarska karavla, na drugi strani čez ozko dolinico pa italijanska. Po sredini se je vil majhen potok, ki je predstavljal naravno razmejitevno črto med Jugoslavijo in Italijo. Trate so bile bolj mrtev obmejni prehod, hodili so čez bolj dvolastniki kot pa drugi državljani. Že same ceste so bile take, da niso bile sposobne za promet.

Ko sem prispel iz Logatca v Rovte, sem se javil pri Juletu. Ko pa sem mu zaupal, da grem čez mejo, mi je to odsvetoval, češ saj vidiš, da je skoraj meter snega, mráz pa tak, da boš zmrznil in boš vesel, če te bojo dobili Lahi; škoda te je, ti boš še potreben za drugo kot pa za hojo čez mejo. Po večerji sva razpravljala o mednarodni politiki ter o vseh možnostih, ki bi pripeljale do padca fašizma v Italiji. Ko sva vse izčrpala, sem se odpravil spat v seno, ker je imel Jule eno samo posteljo; spat sem šel seveda kar oblečen. Kmalu sem zaspal in ni me dosti skrbelo, kako bo jutri. Prebudil sem se popolnoma spočit; ko sem pozajtrkoval, sem si dobro ogledal jermene na smučkah ter si jih počasi navezal na noge, zamahnil z roko Juletu in že sem veselo drsel proti Tratah. Na Tratah sem se začel voziti izpod graničarske karavle pod karabinjersko kasarno. Kmalu so bili eni in drugi zunaj in so gledali moje vratolomne vožnje; ozemlje je bilo namreč za vse kaj drugega kot za smučarje. Takrat sem bil zelo spreten smučar, saj sem bil kot mladinec dvakrat na mednarodnih tekmah v Asiagu v Italiji, tekmoval sem v slalomu ter v skakanju, dosegel sem tretje mesto med tremi pokrajinami. Pri smučanju nisem imel strahu, da bi me Lahi spoznali, kajti na obrazu sem imel očala in sem bil športno oblečen. Ker sem pokazal nekaj drznih voženj, so mi eni in drugi ploskali. Lahi so me klicali k rampi na razgovor, prav tako tudi graničarji, ki so se razgreli v tratarski samoti, vendar dragega vabila nisem sprejel,

saj sem svoje dosegel. Ozemlje sem preizkusil, več nisem potreboval, vse skupaj sem pozdravil od daleč z mahanjem rok in se počasi oddaljeval proti Rovtam.

Začel sem se pripravljati za start v Italijo. Namazal sem gojzerice in smučke, v termovko sem si nalil vročega čaja ter si nabasal prepečenca v vse žepe, ker nisem imel nahrbtnika. Jule mi je dal nekaj časopisov iz zaloge propagandnega gradiva, zatlačil sem si jih za jopico na prsi, pod pajaca sem opasal dobro avstrijsko pištolo na kopito ter s kratkim pozdravom odrinil proti Tratom. Noč ni bila preveč temna, le mrzla je bila tako, da je kar škripalo pod nogami. Previdno sem se bližal čistini na Tratah ter opazoval okoli sebe, če se kje kaj premika. Ura je bila nekaj čez enajsto, čepel sem čisto sklonjen pri tleh. Privezal sem si jermen s pištolo na vrh obleke ter jo nasadil na kopito, tako da sem jo imel pri roki. V dolini ni bilo nikogar, še enkrat sem preizkusil jermene; vse je bilo v redu, nič ni bilo na meni, kar bi lahko odpovedalo. Globoko sem zajel zrak in že sem drvel navzdol proti državni meji. Smučke so rezale tanko skorjico trdega snega, malo sem odskočil in že sem bil čez mali potoček; še malo in smučke so se ustavile. Pred mano je bila ozka shojena steza laških graničarjev, hitro sem odlomil smrekovo vejo in zabrisal z njo svojo sled; to je šlo dobro, ker je bil v dolini pršič. Ko se mi je zdelo, da sem dovolj daleč od zgažene steze, sem jo ubral v hrib. Dolgo sem hodil, vendar po vseh mojih računih bi bil moral že biti na vrhu. Nikamor nisem mogel priti, zazdelo se mi je, da hodim v krogu okoli hriba. Odlomil sem vejo ter jo vtaknil v sneg; čez dobre pol ure sem jo spet našel. Šele sedaj mi je bilo jasno, da sem hodil zaman, zato sem malo postal, da sem dobil pravo smer in potem sem z vso silo rinil v breg. Ko se je začelo daniti, sem bil na vrhu in hitro vozil naprej. Namesto proti Dolem sem drsel proti Veharšem; zaradi megle in ivja sem zgrešil tudi Veharše. Znašel sem se pri nekemu kovaču v smeri Godoviča. Mož me je sprejel v hišo ter me dobro pogostil, pri tem me je jel prepričevati, naj grem nazaj v Jugoslavijo, ker me bodo v snegu dobili. Napolnil mi je termovko s toplim čajem ter mi zaželel srečno pot. Ubral sem jo nazaj proti Dolem. Veter je nosil sneg okoli, da so se delali vrtinci. Ko sem se obrnil, sem zagledal dve postavi, kako jo brišeta po moji sledi za menoj. Na vrhu sem se ustavil ter pogledal nazaj; moje presenečenje je bilo še večje, ker sem opazil, da imata zasledovalca puške; eden me je celo gledal z daljnogledom ter mi mahal, naj počakam. Tudi jaz sem dal znak z roko, da

počakam, zato sta se hitro zapodila naprej in ko sta bila pod hribom, me nista več videla. Nato sem jo jaz takoj pobrisal. Lahko si predstavljamo, kakšno je bilo njuno presenečenje, ko sta prišla na vrh, pa mene ni bilo več nikjer. Spustil sem se z vso hitrostjo po bregu navzdol, se v teku obrnil na levo ter se ustavil v gozdu med smrekami, tako da sem ju lahko ogledoval z leve strani, ko sem se vzpenjal po gozdu na drugi breg. Oba sta gledala, kdaj se bom pojavil na čistini pod njima, da bi me lahko zasledovala, vendar sem ju za to veselje ukanil in ko sta se zavedla, je bilo že prepozno. Nebo se je zjasnilo, sonce je obsvetilo snežno odejo tako močno, da sem si moral takoj privezati smučarska očala, nato sem opazoval dobro skrit v grmovju, kaj bosta naredila. Pri tem sem ocenjeval, zakaj nista uporabila puške, pa sem prišel do zaključka, da je bilo precej daleč, drugič pa zato, ker sta videla, da nimam nahrbtnika; imela sta me za navadnega smučarja. Ko sem tako gledal, se je prvi spuščal navzdol z veliko hitrostjo, ni pa mož računal, da je vmes kolovoz. Prepričal se je o tem, ko ga je vrglo z glavo naprej po bregu. Drugi je prav tako padel in dolgo se nista hotela pobrati; čez nekaj časa sta le začela migati, ker pa nisem utegnil, nisem mogel več gledati njunih akrobacij.

Pod večer sem se ustavil v Jeličnem vrhu pri Lapajnetovih. Mati Hana je bila zelo presenečena, da sem prišel v taki zimi; dala mi je takoj jesti, medtem sem sedel na peč med oba fantiča, ki sta me takoj jela spraševati, od kod sem prišel. Oba sta me prav dobro poznala, ker sem večkrat prihajal k njim; enemu je bilo ime Štef, drugemu pa Franc. Po večerji sem šel v podstrešno sobico, kjer je stanovala Kofolova Hanca in ker me tudi ona ni pričakovala v takem vremenu, je bila presenečena. Dolgo sva razpravljala o organizacijskih zadevah in o razporejenju ljudi na vasi. Povedala mi je, da so ljudje zelo zaprti vase, zato pa zelo veliko berejo. Posebno je bilo opazati po posameznih kmetijah, da skupno berejo slovenske knjige pozno v noč. Tak primer sem doživel na Ledinah pri kmetu Trevnu; ko sem spal na veliki peči, so se naenkrat zbrali okoli mene dekleta in fantje, da so me popolnoma zakrili. Dekle, ki je brala, me je pozneje vprašala, če vem, da so bili med branjem v hiši laški financarji. Moral sem ji priznati, da sem jo tako poslušal, da sploh nisem opazil, kaj se je dogajalo okoli mene. Kar nerodno mi je bilo, ko sem videl, da se mi posmehujejo in zato sem trdno sklenil, da se to ne bo več zgodilo. Zabeležil sem si vse in se jel počasi odpravljati proti Idriji. Snega je bilo veliko, da sem moral kar po cesti. Imel sem tako

neprijeten občutek, kot da me neznana sila žene v zapor. Večkrat sem se ustavil in prisluškoval, če gre kdo po cesti. Ker je bila pot ledena, sem šel ob strani ceste, da sem hodil bolj po snegu, obenem bi bil lahko skočil v gozd, če bi bila nevarnost. Bolj ko sem se bližal Idriji, bolj sem bil previden. Na kovačevem Rovtu sem se hitro izognil v gozd, ker sem slišal prihajajoče glasove. Napeto sem čakal ter se prestopal, ker me je strašno zeblo v noge; dolgo sem čakal, da so se prikazali izza ovinka. Bila je gruča karabinjerjev, ki so vsak po svoje hodili po cesti; to je bila patrolna skupina iz Idrije, ki se je po navadi v nočni službi razdelila po raznih cestah. Pozimi jim tega ni bilo treba, ker so bile ceste zametene z visokim snegom, zato se jim ni mudilo. Ko so izginili dalje v temo, sem skočil nazaj na cesto in hitel proti Idriji. Imel sem srečo, začelo je mesti tako gosto, da nisem videl koraka naprej in kar na smeh mi je šlo, ko sem počasi stopal med prvimi hišami v Zaspani grapi ter dalje po cesti, kjer nisem srečal nobenega človeka. Previdno sem smuknil po stopnicah v hišo št. 559 v današnji Gregorčičevi ulici. V kuhinji je bila samo stara mati, na njenem obrazu nisem opazil nobenega presenečenja, kakor da me je pričakovala. Nasmehnila se je ter mi dejala, da je o meni ponoči sanjala. Podala mi je roko ter me objela. Po domače so ji pravili Bričevka, rojena Gliha, poročena Brejc; ker pa v Idriji skoraj ni človeka, da ne bi imel razen svojega še posebno ime, ga je imela tudi ona. Zaradi njenega revolucionarnega značaja smo jo imeli zelo radi, kadar koli smo rabili zanesljivega kurirja, je to ona s ponosom napravila, kljub starosti. Bila je zavedna delovna žena ter neverjetno napredna in načitana. Prisostvovala je mnogim mladinskim sestankom, zato smo ji vsi pravili mama.

Drugi dan sem naročil, naj pokličejo Lazarja in domenila sva se, da bo napravil fotografske posnetke v Poderteji on. Jožefa Brejc me je povezala s kmetico Trovtarico v Doleh. V ta namen je prišla k meni, da sva se zmenila, kdaj naj bi prišel k njej. Njena hiša je stala čisto ob meji v bližini fašistične kasarne. Za tak prehod sem se odločil zato, ker je bila to najkrajša pot, posebno pa zato, ker je Trovtarica vedela, kdaj so odhajale patrole na stražo; zaradi zime tudi nisem mogel več tvegati dolgega pohoda. Trovtarica je odnesla naprej fotografski aparat, da me ni nič oviralo. Ko sem jo med pogovorom opazoval, sem prišel do prepričanja, da je zelo rada pomagala. Da je bila ta moja ugotovitev točna, se je izkazalo tudi pozneje, ko je večkrat obveščala Hermana po posredovanju Jožefe Brejc. Vendar se v poznejšem delovanju nisva več srečala.

Po četrtem dnevu bivanja na idrijskem območju sem se ponoči pretihotapil do meje in prestopil v Jugoslavijo.

Pomladi leta 1933 sem poslal po sklepu tretje mladinske celice tovariše Markiča, Radovana Pirca in Gorkiča čez mejo. Po dobro pripravljenem načrtu bi bili morali odpotovati iz Ljubljane z vlakom v Logatec, nato pa čez mejo v Italijo.

Vsakemu sem izročil potrebna navodila, orožje in propagandno gradivo. Vsak od njih bi bil moral v svoj kraj in tam organizirati celice. Po uspešno opravljenem delu naj bi se vrnili v Ljubljano.

Dne 15. 5. 1933 so odpotovali iz Ljubljane proti meji. Minilo je več dni, ko nisem dobil dogovorjenega obvestila. Čakal sem ves teden in lepega jutra so se prikazali lačni in izčrpani. Povedali so, da so jih žandarji na Brezovici aretirali na vlaku. Po zaslišanju so jih predali ljubljanski policiji ter so jih zaprli v šentpetrsko vojašnico v Ljubljani.

Na zaslišanju so vsi trije trdili, da so dobili orožje in propagandno gradivo od nekega tovariša, ki je šel čez mejo v Italijo. Vsi so trdili, da so resnico zamolčali. Po poročilu so se nahranili, obrili in ocedili, nato so odšli v emigrantski dom v Rožno dolino.

Meni pa je bilo jasno, da imam policijo za petami. Ko sem napravil poskusno vožnjo na Vrhniko z vlakom, so me na Brezovici aretirali žandarji; pri zasliševanju sem opazil, da so opozorjeni na take potnike. Ko so se prepričali, da nimam ničesar sumljivega, so me izpustili. Vprašali so me, kam pojdem, pa sem jim odgovoril, da obiščem učiteljico K. na Brezovici; njo sem poznal, ker me je učila v prvem razredu osnovne šole. Imel sem srečo, da sem slučajno naletel na Pepija K., ki je prišel na obisk k svoji teti. Sprejel me je zelo neprijazno in zafrkljivo, potegnil je iz žepa novo številko emigrantskega časopisa »Giustizia e Libertà«. Ker se mi je tak postopek proti meni zdel žaljiv, sem mu rekel, da je čez mejo ne bo nesel, ker je preboječ. Po kratkem pozdravu z nekdanjo učiteljico sem se poslovil in odpotoval proti Ljubljani.

En teden po tem dogodku me je poklical Zelen ter mi dobesedno dejal: »Ne pošiljaj nikogar čez mejo, če ne te bo to stalo.«

V dokaz tega delovanja prilagam prevod naloga Kr. kvesture v Gorici z dne 19. 11. 1936 vsem varnostnim organom na naši meji:

Kraljeva kvestura v Gorici

št. 019643 Gab.

Gorica, 19. XI. 1936-XV.

Organom javne varnosti — Idrija, Podbrdo, Tolmin, Ajdovščina, Komandam kr. karabinjerjev zunanje in notranje službe — Gorica in Tolmin, Tenencam kr. karabinjerjev

Gorica, Idrija, Ajdovščina, Gradiška, Cerkno. Četi agentov javne varnostne službe, tu.

S poverljivega — nepreverjenega vira je bilo sporočeno uglednemu Ministrstvu, da so v Moskvi organizirali zaroto, katero bi morali izvršiti posebni oddelki italijanskih emigrantov — beguncev, ki so pripravljeni na vse in nekateri od njih so že bili infiltrirani v kraljevino in so baje v Rimu, Neaplju, Genovi in Benetkah, od koder imajo zvezo z drugimi.

Za izvršitev atentata naj bi se uporabila prvenstveno sabotaža na letalu, ki bi bilo odrejeno za potovanje Nj. ekselence predsednika vlade, da bi se zdel tak atentat kot slučajna nesreča; ali sabotaža na avtomobilu, uporabljenem v iste namene in končno bombe zelo malega formata in z velikim učinkom.

Toliko v vednost zaradi potrebnih poizvedb in pazljivosti.

Pečat
Kr. kvesture

V. Kvestor
(Coco)

Srečko Logar:

Letošnje poletne turistične prireditve

Lep uspeh lanskih poletnih turističnih prireditev v našem mestu je opogumil turistične delavce, da so se odločili za poletne turistične prireditve tudi letos po enakem sistemu in so že v decembru sestavili okvirni program.

1. Dne 4. in 5. junija bo tradicionalno snidenje realčanov, ki bodo letos obhajali 40-letnico zadnje mature. Odločili so se, da bodo v tem času priredili tudi slikarsko razstavo vseh umetnikov, ki so poučevali na tem zavodu in ki so iz njega izšli.

2. Dne 11. in 12. junija bomo v Idriji obhajali 100-letnico smrti velikega prirodoslovca in lekarnarja Henrika Freyerja. Ob tej priložnosti bomo na njegovi rojstni hiši v Rožni ulici (nekdanja mesarija) odkrili tudi spominsko ploščo, ki jo že izdeluje akad. kipar Janez Pirnat. Slovenski farmacevti bodo imeli že v soboto v Idriji svoj redni letni občni zbor, v nedeljo pa se jim bodo pridružili še prirodoslovci. Naš muzej pripravlja skupaj s Prirodoslovnim muzejem Slovenije tudi posebno občasno razstavo dela tega našega rojaka, ki bo nato prenesena tudi v Ljubljano.

3. Dne 18. in 19. junija se bomo spomnili drugega velikega rojaka inž. Stanka Bloudka in mu odkrili na rojstni hiši v Kosovelovi ulici (stavba Antonijevega rova) spominsko ploščo. Odločili smo se, da bodo letos sodelovali na proslavi predvsem tehnični forumi (Društvo inženirjev in tehnikov Slovenije, Ljudska tehnika, Letalska zveza Slovenije), telesnovzgojni delavci pa samo z delegacijami. Idrija se pripravlja na gradnjo obsežnejšega športnega parka, ki bo odprt pozneje z večjo udeležbo športnih organizacij.

4. Dne 26. junija bomo imeli Kimpahov sprevod kot zanimivo folklorno prireditev,

ki bi morala postati tradicionalna. O zgodovinskem ozadju objavljamo poseben članek, ki se nanaša na pestro preteklost našega rudnika. Prireditve bo seveda precej zahtevna, zato bodo k sodelovanju pozvane vse naše organizacije.

5. Dne 3. julija bo »Dan rudarja«. Naša želja je, da bi mu že letos dali večjo pestrost in pomembnost, saj je Idrija naše najstarejše rudarsko mesto in bi morala najbolj gojiti rudarske tradicije.

6. Istega dne se bodo zbrali v Idriji zopet »Pavlovci«, ki bodo odkrili lep spomenik za Gladkimi skalami, kjer je bil prvi bolniški objekt iz celotnega sklopa partizanske bolnišnice »Pavle«.

7. Dne 9. in 10. julija bomo imeli »Ribiški dan«. Naši ribiči bodo povabili domače in tuje ribiče že v soboto na skupno večerjo, nedelja pa je določena za ribolov v naših vodah.

8. Dne 16. in 17. julija pa bo »Lovski dan«, po istem vzorcu kakor teden dni prej ribiška prireditve.

9. Dne 23. in 24. julija bomo imeli zopet »Čipkarski festival«, tokrat v izvedbi našega turističnega društva s tekmovanjem idrijskih čipkaric in čipkarsko razstavo.

10. Dne 30. in 31. julija bo »Dan gostincev« z idrijskimi specialitetami; želimo ga povezati s snidenjem Idrijčanov, ki jih je usoda raztresla po naši širni domovini in zunaj nje.

To bi bil okvir prireditev, ki bo lahko doživel še kako dopolnitev. Turistični delavci računajo na sodelovanje vseh drugih organizacij, ker bomo le tako dosegli popoln uspeh. Pestrost letošnjega programa pa je zadostno jamstvo, da bodo prireditve vzbudile največjo pozornost.

SKUPŠČINA OBČINE IDRIJA

SEJA OBČINSKE SKUPŠČINE DNE 21. 12. 1965

Na svoji osmi seji je skupščina občine Idrija obravnavala:

1. Poročilo o problematiki otrok z motnjami v duševnem in telesnem razvoju,

2. Informacijo komisije za uvažanje 42-urnega delovnega tedna,

3. poročilo o problematiki financiranja cestne službe.

V razpravi o tem poročilu so odborniki ugotovili, da problematika vzdrževanja in financiranja javnih cest ni urejena, da v ta namen ni zadostnih finančnih sredstev, kar ima za posledico, da nam cestni fond vidno propada in se tako dela neprecenljiva škoda. Še zlasti so v kritičnem stanju ceste IV. reda, ki se vzdržujejo iz sredstev občinskega proračuna. Le-ta pa ne more zagotoviti zadostnih sredstev.

4. Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o prenosu zadev iz pristojnosti skupščine občine Idrija na njene svete: S tem odlokom se je uskladi z novimi zakonitimi predpisi prejšnji odlok z namenom, da se vrsta zadev, ki jih je morala prej reševati občinska skupščina na seji obeh zborov, prenese na posamezne svete občinske skupščine in se tako poenostavi in pospeši postopek.

5. Odlok o popisu stanovanjskih hiš, stanovanj in poslovnih prostorov ter o postopku in metodah za ugotavljanje njihove vrednosti:

Odlok je bil sprejet na temelju ustreznega zveznega zakona, s katerim je bila predpisana ponovna ugotovitev vrednosti vseh stanovanjskih hiš, stanovanj in poslovnih prostorov, ki se oddajajo v najem, in sicer po njihovem stanju na dan 1. avgusta 1965. Nova vrednost se bo ugotovila po gradbenih cenah, ki so veljale meseca decembra 1964. V zvezi s tem je zato občinska skupščina predpisala merila in načine, po katerih bo opravljena ponovna ugotovitev vrednosti stanovanjskih hiš, stanovanj in poslovnih prostorov.

6. Odlok o določitvi minimalne količine lesa, do katere ima pravico lastnik gozda v okviru donosnih možnosti svojega gozda za neposredno

uporabo v svojem kmečkem gospodarstvu in gošpodinjstvu.

Na osnovi republiškega zakona o gozdovih je s tem odlokom določeno, da ima lastnik gozda, ki je bil dan v gospodarjenje gospodarskim organizacijam, pravico do lesa za neposredno uporabo v svojem kmečkem gospodarstvu in gošpodinjstvu in za potrebe domače lesne obrti v naslednjih količinah: 1 kub. meter tehničnega lesa in 12 prm drv cepanic.

7. Odlok o začasnem financiranju v I. tromeščju leta 1966:

Odlok je moral biti izdan, ker proračun občine Idrija za leto 1966 še ni bil sprejet.

8. Odlok o razveljavitvi odloka o določitvi, katerim delovnim organizacijam na območju občine Idrija ni potreben pravilnik o delitvi čistega dohodka. S spremembo ustreznega zveznega predpisa je ta obveznost odpadla in je zato občinska skupščina navedeni odlok razveljavila.

9. Odlok o razveljavitvi odloka o najvišji tarifi za dimnikarske storitve za območje občine Idrija:

Z zakonom o dimnikarski službi je bilo predpisano, da odobrava tarife za dimnikarske storitve služba za družbeno kontrolo cen. Ker pa je tuk. skupščina že sprejela odlok o družbeni kontroli cen za obrtne storitve, je postal odlok o najvišji tarifi za dimnikarske storitve na območju občine Idrija brezpredmeten.

10. Odlok o najnižjih zneskih nagrad vajencev. S tem odlokom je občinska skupščina določila, da smejo znašati najnižji zneski nagrad vajencev, ki delajo v družbenih delovnih organizacijah, mesečno: v prvem učnem letu 12.000 din, v drugem 16.000 din in v tretjem učnem letu 20.000 starih dinarjev mesečno.

11. Dana je bila garancijska izjava zavodu za zaposlovanje delavcev v Idriji za kritje prenesenega posojila podjetju v izgradnji Učila Idrija v višini 1.500.000 Sdin za dobo 7 let in s 3% obrestno mero, odobrena sredstva za izdelavo načrtov za hotel v Črnem vrhu v višini 5.500.000 Sdin ter sredstva za izgradnjo smučarske vlečnice v višini 16.500.000 Sdin z odplačilnim rokom 10 let in 4% obrestmi.

ZAPISKI

Občni zbor TD Črni vrh nad Idrijo

Turistično društvo v Črnem vrhu nad Idrijo je 29. I. 1966 na rednem letnem občnem zboru dajalo vaščanom enoletni obračun svojega dela.

Zboru so prisostvovali zastopnik SO Idrija in predstavnik OTZ ter precejšnje število članov, da je bila mala dvorana v Zadržnem domu v celoti zasedena.

Predsednik društva tov. Jože Kenk je v svojem poročilu analiziral uspehe in neuspehe v lanskem letu. Vsekakor je bila uspešna ureditev vaškega vodovoda in parka ter odstranitev vojnih ruševin. Za Črni vrh pa je največja pridobitev montaža prve, kar 400 m dolge smučarske vlečnice, ki lahko v eni uri prepelje do 480 smučarjev. Aktivnost turističnih delavcev se je pokazala tudi pri po-

stavitvi barake za bife ob spodnji postaji vlečnice, saj so imeli le veliko volje in malo denarja. Prav tako so bili agilni pri pridobitvi zasebnih turističnih sob, ki jih imajo sedaj 27 z 52 ležišči in so bile tudi kategorizirane. Tako je bilo prav v teh sobah 1.878 nočitev, od katerih je bilo skoraj 82 odstotkov inozemcev. Skupno so bili v Črnem vrhu 503 gosti, ki so realizirali 3.541 nočitev. V primerjavi z letom 1964 znaša porast nočnin za 27 odstotkov, povpreček bivanja pa je 7 dni.

Blagajniško poročilo je pokazalo, da je društvo imelo precej dohodkov, in sicer 9.865,08 Ndin, ki so jih v glavnem sestavljale dotacije in turistična taksa. Izdatke so imeli v skoraj enakem znesku, tako da imajo v začetku poslovnega leta na razpolago le 108,19 Ndin.

V nov UO je bilo izvoljenih 9 članov. Predsednik je še vedno ostal tov. Jože Kenk, tajnik Ivan Lampe, predsednik NO pa Stanko Krapež.

Nov UO je sprejel dokaj obširen delovni program. Večjega pomena je montaža nove smučarske vlečnice, ki naj bi jo financiral RZS Idrija za rekreacijo članov njihovega kolektiva, izdelava načrtov za nov gostinski objekt, najdba investitorja, dokončna ureditev in elektrifikacija bifeja ter napeljava vodovoda, ureditev ceste do vleč-

nice, postavitve informacijskega biroja in prestatitev spomenikov slavnih črnovrških mož Lampeta in Cigaleta.

Razprava o poročilih ni bila najplodnejša in se je nanašala precej na medsebojne očitke, počasi pa so prisotni pričeli prinašati na dan stvari, ki spadajo in ne spadajo na občni zbor TD ter je vse dajalo sliko zborov volivcev.

E. P.

Smučarska vlečnica v Črnem vrhu, ki je začela obratovati
30. januarja 1966

Obračun turističnega društva v Idriji

Turistično društvo Idrija je podalo obračun enoletnega dela na 9. februar. Iz poslovnega poročila smo videli, da je imelo društvo nekaj kadrovskih težkoč, ki jih je moglo rešiti le zasilno. V našem mestu imamo premalo turističnih delavcev in če bomo hoteli napredovati tudi v tej gospodarski panogi, jih bomo morali vzgojiti. Delo pa je bilo mnogo olajšano, ker smo po sodelovanju s podjetjem SAP dobili na postaji zelo dobre poslovne prostore.

Največ uspehov v turističnem oziru je bilo doseženih v tistem delu programa, ki ga izvajajo druga podjetja:

Cesta Godovič—Kalce je bila končno urejena, zato smemo letos pričakovati večji dotok tujcev. Tudi dela pri vodovodu so napredovala in računamo, da so sedaj najnujnejše potrebe mesta pokrite. Avtomehanična delavnica se je tudi preselila v nove prostore, tako da popravilo vozil v našem mestu sedaj ni več problem. Regula-

cija Nikove je skoraj končana, če upoštevamo, da bo treba spodnji del reševati skupno z ureditvijo mostu pri hotelu »Nanos«. Zadnje rešitve so na žalost pokazale, da je bil problem te zelo muhаве vode mnogo bolj kompliciran. Sedaj je struga Nikove najbolj umazana prav tam, kjer bi morala biti najbolj čista! Gozdna uprava je povezavo doline Belce s Krekovšem in Vojskim dokončala, v delu pa je ostal še odsek doline Idrijce do Mrzle rupe, ki bo imel še večji turistični pomen. Gradnja kopalnega bazena je prešla v sklop ureditev celotnega telesnovzgojnega parka, ki naj bi bil izdelan že v kratkem času. Tako bi tudi spodnji del mesta, ki nudi sedaj obupen videz, dobil primerno ureditev in oglešavo. Cesta Na Hleviške planine je bila tudi urejena in sedaj je ta izletniška točka s planinsko kočjo dostopna tudi z vozili. Rudnik je opravil svoja ureditvena dela na sprehajališču Rake z izkopom vodnega rova pod plazom pod Bernikom.

Sedaj pa bi bilo treba urediti na Rakah še sprehajališče, da bi pridobilo zopet ono priljubljenost, ki jo je imelo nekoč.

Dozidava planinskega doma »Rudar« na Vojškem ni bila izvršena, ker se je naše Planinsko društvo ustrašilo investicijskega kredita. Tako je stopil v ospredje problem te prelepe planote, ki nam nudi najboljše pogoje za stacionarni turizem in kateremu smo v preteklem desetletju želeli posvetiti največjo pozornost, pa smo obtičali na sredi poti, ker nam je postalo jasno, da brez rešitve dostopa poleti in pozimi ta planota ne bo mogla napredovati. Problem je torej kompleksnega značaja, zato bo društvo dalo pobudo vsem prizadetim za kompleksno ureditev celotnega problema, katerega sami planinci prav gotovo ne bodo mogli rešiti.

Načrti za ureditev rekreacijskega centra »Mejca« tudi še niso bili izdelani. Naša Občinska turistična zveza se je odločila, da bo izmed mnogih realnih in nerealnih investicijskih načrtov v turizmu vedno potegnila v ospredje tri take ob-

jekte, ki imajo največ možnosti, da jih bomo lahko izpeljali. In kot četrti objekt je prišla na vrsto prav naša »Mejca«, kateri bomo morali že letos posvetiti vso pozornost.

Ostali delovni program, ki ga izvaja društvo, ni bil tako zadovoljiv. Po sredi so bili preveliki stroški in premajhna denarna sredstva. Tako bo nujno potrebno nekaj teh načrtov preložiti ali pa celo opustiti, kar je sicer velika škoda.

Potreba po privatnih turističnih sobah nastaja v Idriji samo ob večjih prireditvah, zato ni čudno, če se to vprašanje le počasi premika z mrtve točke in je bilo urejenih šele 9 ležišč. Društvo je založilo samo eno razglednico v črno-beli tehniki, večji uspeh pa je doseglo trg. podj. »Univerzal«, ki je založilo dva barvna motiva, ki v estetskem oziru pomenita prav lep napredek. Društvo pa pripravlja turistično karto Idrije in okolice, ki bi morala priti v prodajo že letos. Glede izdelave krajevnih spominčkov se počasi premikamo naprej. Muzej je bil izdelal čedne miniaturne klekeljne, ki so bili razprodani v času

Osnutek prirodoslovca in lekarnarja Henrika Freyerja, ki ga je izdelal akad. kipar Janez Pirnat za spominsko ploščo, ki jo bomo letos odkrili na rojstni hiši v Rožni ulici ob proslavi stoletnice njegove smrti.

čipkarskega festivala. Že letos pa bi morali priti v prodajo lični termometri z živim srebrom in krajevnimi motivi. Naročena je tudi izdelava miniaturnih karbidovk.

Lep uspeh je bil dosežen z natečajem za olepšavo mesta. Poročilo in seznam nagrajencev, ki so prejeli denarne nagrade na občnem zboru, podajamo posebej.

Največji uspeh pa je društvo doseglo s poletnimi turističnimi prireditvami. Društvo računa, da je našlo z njimi najugodnejšo obliko turističnega razvoja, zato je tudi za leto 1966 sestavilo še pestrejši program. O njih pa smo v našem listu že poročali.

Z notranjo ureditvijo društva in njegove organizacijske oblike pa v Idriji nikakor ne moremo biti zadovoljni in tudi v preteklem letu nismo v tem pogledu prav nič napredovali. Društvo se vedno bolj razvija v smeri oblike neke gospodarske organizacije, pri čemer pa se vpliv članstva zmanjšuje, čeprav bi moralo društvo še nadalje ostati množična družbena organizacija. Ostali smo torej pri začetni ugotovitvi, da nam primanjkuje turističnih delavcev in da bomo morali pritegniti k delu več mladine, ki na sedanje stanje v društvu nima prav nikakega vpliva. Jasno pa je tudi, da se turističnega delavca ne da nekeje pobrati, pač pa ga je treba šele vzgojiti.

Poročilo je nato nanizalo podrobna statistična poročila o turizmu, ki so prav ugodna. Gostinstvo je na ozemlju turistične organizacije doseglo že 411 milijonov bruto prometa, kar nam da indeks 137 nasproti letu 1964, ko je znašal ta promet nekaj nad 300 milijonov. Prenočitvene kapacitete so se zvišale samo od 48 postelj na 52, imeli pa smo 3.071 gostov nasproti 2.485 v letu 1964. Nočnine so porastle od 5.837 na 7.685, povpreček bivanja pa se je podaljšal od 2,34 na 2,52, kar pomeni le prav majhen premik v smeri stacionarnega turizma, odnosno pomeni, da smo še vedno v fazi prehodnega turizma. Število inozemskih turistov se je povzpelo od 497 na 703 in

temu sorazmerno so narastle tudi njihove prenočitve od 1.032 na 1.260. Prenočitvene zmogljivosti so bile v »Nanosu« izkoriščene 32,5 odstotka, na Vojskem pa samo 17,7 odstotka, kar kaže občuten padec. Zelo pa je razveseljiva menjava tuje valute poslovalnice SAP in hotela »Nanos«. Leta 1963 sta zamenjali za 8.326.000 din, leta 1964 za 6.119 tisoč din, leta 1965 pa že za 10.056.000 din. V glavnem so bile to italijanske lire, nekaj pa je bilo tudi ostalih valut.

Iz blagajniškega poročila je bilo razvidno, da ima društvo še vedno zelo skromen finančni promet. Ugotovljeno je bilo, da je na občini končno prodrla miselnost, da je tudi turizem močan gospodarski faktor, ki ima tudi najlepše razvojne možnosti. Ni pa še prodrla miselnost, da bo treba turizem posebno v njegovi razvojni fazi boljše dotirati in vanj tudi več investirati.

Za leto 1966 je društvo odobrilo bolj skromen delovni program, vendar pa takega, da ga bo lahko tudi uresničila. Pri tem se je seveda moralo ozirati tudi na finančne obete, ki niso najboljši.

Pri volitvah novega upravnega in nadzornega odbora je prišlo samo do manjših sprememb:

Predsednik: Ivo Poljanec.

Tajnik: Srečko Logar.

Blagajnik: Ivanka Medved.

Člani: Nežka Jemec, Stanko Logar, Maks Prezelj, Bruno Polanc kot zastopnik SAP, Franc Lapajne, Miha Ferjančič, Franc Skok, Marjan Kovač.

Nadzorni odbor: Marija Zelenc, Marija Lapajne, Milovan Lipušček.

Dogovorili so se tudi, da bodo navezali najtesnejše sodelovanje z vsemi tistimi organizacijami, katerih delovanje posega na področje turizma, kar bo toliko bolj nujno, če bodo hoteli izpeljati obširen in pester spored letošnjih poletnih turističnih prireditev, ki bodo uspele samo ob skupnem delu.

S. L.

Nagrade za olepšavo mesta

Turistično društvo Idrija je tudi lani razpisalo skupno s krajevno skupnostjo natečaj za olepšavo mesta. Posebna komisija je petkrat pregledala posamezne stavbe, točkovala je predvsem zunanjo olepšavo stavbe in njene okolice ter okrasitev oken in balkonov s cvetlicami. Ponovno smo morali ugotoviti, da se za olepšavo mnogo bolj trudijo v stranskih predelih mesta, medtem ko v središču tega ne moremo ugotoviti, čeprav bi želeli, da bi prav središče dobilo lešo podobo.

Seštevek točkovanja nam je dal naslednjo razporeditev:

1. Ivan Hlača, Studentovska 20 — 35,5 točk, nagrada 200 Ndin
2. Hišni svet, Kosovelova 10, 34 točk, nagrada 150 Ndin
3. Brajtenberger Franc, IX. korpusa 1 — 35,5 točk, nagrada 150 Ndin
4. Prezelj Ferdinand, Studentovska 14 — 33 točk, nagrada 100 Ndin
5. Rupnik Dominik, Kajuhova 16 — 32,5 točk, nagrada 100 Ndin

6. Žgavec Alojz, Srebrničeva 1 — 32 točk, nagrada 100 Ndin
7. Kenda Alojz, Vojskarska 17 — 31 točk, nagrada 50 Ndin
8. Menart Janko, Gorska pot 11 — 29,5 točke, nagrada 50 Ndin
9. Blažič Olga, Srebrničeva 30 — 29 točk, nagrada 50 Ndin
10. Majnik Franciška, Trg m. Tita 13 — 28,5 točke, nagrada 50 Ndin

Skupno je bilo torej razdeljenih 1.000 Ndin, od katerih je polovico prispevalo društvo, polovico pa krajevna skupnost. Nagrade so bile razdeljene na občnem zboru društva 18. febr. 1966.

Društvo in Krajevna skupnost nameravata tudi letos razpisati podoben natečaj, na kar že sedaj opozarjamo hišne lastnike z željo, da bi dosegli še lepši uspeh.

S. L.

Telesna vzgoja

Ugotoviti moramo predvsem, da je bila pred kakimi petimi leti ustanovljena v Idriji Občinska zveza za telesno vzgojo, ki pa potem ni imela več nobenega občnega zbora. Danes nam ni popolnoma jasno, če ta organizacija še obstaja. Podobna situacija je nastala tudi pri TVSD »Partizanu-Rudarju«, ki tudi že dalj časa ni imel občnega zbora. Prav tako nam ni znano, če aktivno deluje še kaka druga telesnovzgojna organizacija v naši občini, kjer moramo izvzeti samo SSD »Merkur« na gimnaziji v Idriji, o katerem vsaj od časa do časa dobimo kako poročilo o delu.

K vsej sreči pa deluje še vedno nekaj klubov, ki so imeli tudi občne zборе redno vsako leto. To so: gimnastični klub, sankski klub, smučarski klub in namiznoteniški klub. Še lani je redno deloval tudi nogometni klub, ki pa je opešal in celo izstopil iz tekmovanja lige.

GIMNASTIČNI KLUB: po nekajletni prekinitvi so idrijski telovadci začeli zopet redno delati poleti 1962. Prvo leto je potekalo v glavnem v organizacijski pripravi kluba, pripravi telovadcev in uvedbi rednih telovadnih ur. K telovadbi je začelo hoditi trikrat tedensko preko 160 pionirjev v dveh izmenah.

Leta 1964 sta bili prvi izbirni tekmi za nastop na okrajnem prvenstvu. Izoblikovali sta se dve vrsti: mladinska III. razreda in vrsta pionirjev nižjega razreda. Prvi tekmovalni uspeh je bil že dosežen na okrajnem prvenstvu v Sežani leta 1964, kjer sta se obe vrsti plasirali v republiško prvenstvo.

Še istega leta je bilo nato republiško prvenstvo v Ljubljani, kjer pa mladinci še niso dosegli vidnejšega mesta, medtem pa so pionirji na istem prvenstvu, ki je bilo v Kranju, že dosegli častno drugo mesto. Med posamezniki so se med prvo deseterico plasirali Stojan Vončina, ki je bil peti, Velko Bevk, ki je bil sedmi, in Darko Tratnik, ki je bil deveti.

Še v tem letu je bilo medklubsko prvenstvo v Novi Gorici, kjer je nastopilo pet najmočnejših slovenskih društev iz Ljubljane, Jesenic, Nove Gorice in Narodni dom iz Ljubljane. Tudi tu so Idričani zasedli častno drugo mesto. Med posamezniki je bil Velko Bevk drugi.

Sledile so priprave za leto 1965. Obe vrsti sta nastopili v Štorah. Posebno dobro so se zopet odrezali naši pionirji: Darko Tratnik je bil tretji, vseh 6 naših tekmovalcev se je plasiralo med 70 tekmovalci do 15. mesta! Po teh uspehih so bili pionirji uvrščeni v višji razred in so že v naslednjem republiškem prvenstvu naravnost presenetili: postali so republiški ekipni prvaki, med posamezniki pa je postal Velko Bevk republiški pionirski prvak, Miro Černe je bil tretji, drugi pa so se razporedili do 13. mesta.

Klub še nadalje marljivo vadi, čeprav ima s prostori velike težave in ne more več kot toliko razširiti svoje dejavnosti.

SANKŠKI KLUB letos ni imel sreče s snegom. Kljub velikim težavam pa je našim sankcem le uspelo, da so organizirali medklubsko tekmovanje za pokal »Rudarja«, ki je bilo 6. februarja na progi s Talerja. Nastopilo je 5 članskih ekip, med katerimi so prišli presenetljivo na prvo mesto Bohinjski s skupnim časom 9.45,8, druga pa je bila naša ekipa s časom 10.14,5, sledita Kranj in Jesenice.

Med posamezniki je pri članih zmagal Ciril Rozman iz Bohinja s časom 3.08,4, kateremu sledita še dva Bohinjsca. Med starejšimi člani je

zmagal Franc Eržen iz Kranja pred Ivanom Miklavčičem iz Idrije ter Bogom Vidicem iz Kranja. Med mladinci je zmagal Dušan Stefe z Jesenic, Marko Likar iz Idrije pa je bil tretji. Nastopile so tudi 3 ženske tekmovalke, ki so se razvrstile: 1. Marija Rozman, Bohinj, 2. Tanja Mauser in Alenka Karuza iz Idrije.

Uspehe in neuspehe drugih klubov bomo objavili v naslednji številki, ker so najvažnejša tekmovanja še v teku.

S. P.

Filatelija

Filatelistično društvo v Idriji moramo še vedno šteti med naša najbolj marljiva društva, kar je dokazalo tudi na svojem XVI. rednem letnem občnem zboru 30. jan. Iz poročil je bilo razvidno, da je štelu ob koncu leta 29 članov in 17 mladincev, skupaj torej 46 članov. Imelo je kar 54 rednih sestankov vsako nedeljo; udeleževalo se jih je povprečno po 12 članov s skupno udeležbo 646. Člani so prevzemali nove izdaje znamk, menjavali znamke in si izposojali kataloge. Največji uspeh so dosegli z lansko mednarodno razstavo v Idriji, o kateri pa smo v našem listu obširneje poročali v 4. številki lanskega letnika. Slaba stran tega društva pa je še vedno premajhno število mladine, kar povzroča, da se članstvo društva vse preveč stara.

Na zborovanju so sprejeli tudi realen delovni program za leto 1966, v katerega so vključili člansko razstavo v času poletnih turističnih prireditev; sodelovala naj bi predvsem mladina. Ker dobiva filatelija v svetu vedno večji razmah in je ponekod celo že vključena v šolske programe, računajo, da bodo letos prodrli tudi na naše šole, kjer bi radi organizirali filatelistične krožke.

Pri volitvah so v upravnem odboru nastale samo nebitne spremembe: predsednik Mirko Kobal, nam. predsednika Josip Pivk, tajnik Srečko Logar, blagajnik Rafael Jereb, gospodar Anton Ferjančič, poverjenik za krožno zamenjavo Josip Pivk, poverjenik za mladino Danilo Logar.

Zanimivo je, da imamo v tem odboru nekaj članov, ki vestno in marljivo opravljajo svojo funkcijo že šestnajsto leto!

S. L.

POROČILO O FINANČNEM POSLOVANJU »IDRIJSKIH RAZGLEDOV«

za leto 1965

Dohodki:

1. Naročniki	Sdin 606.600
2. Reklamni oglasi	395.000
3. Sofinanciranje	350.000
4. V breme muzeja	541.064

Skupaj Sdin 1.892.664

Izdatki:

1. Tiskarna	Sdin 1.776.060
2. Avtorski honorarji	107.900
3. Poštšina	8.704

Skupaj Sdin 1.892.664

Ohranili jih bomo v lepem spominu

RUPNIK VALENTIN, kmetovalec iz Čekovnika 37, rojen 9. 2. 1880, je umrl v Čekovniku 3. 1. 1966.

FERJANČIČ ANTON, upokojeni rudar iz Idrije, Stanka Bloudka 4, rojen 3. 1. 1884, je umrl 4. 1. 1966 v Idriji.

MLINAR LEOPOLD, uslužbenec Lesne industrije »22. julij« iz Idrije, IX. korpusa 3, rojen 17. 11. 1920, je umrl v Idriji 5. 1. 1966.

OZEBEK MARIJAN, rudar iz Idrije, Rudarska 27, rojen 6. 10. 1939, je tragično preminil v Idriji 5. 1. 1966.

BOŽIČ JOŽEFA roj. Plešnar, gospodinja iz Idrije, Vinka Mohoriča 10, rojena 12. 3. 1889, je umrla 7. 1. 1966.

POŽENEL POLONCA, otrok, roj. 20. 1. 1965 v Lomeh, je umrla 7. 1. 1966.

JEREB LOVRENC, pekovski mojster v pokoju iz Sp. Idrije 28, rojen 30. 7. 1894, je umrl 7. 1. 1966. Med borbo je podpiral partizane.

LENAR KATARINA roj. Mlakar, gospodinja, rojena 31. 3. 1889 v Podbrdu, se je preselila v Idrijo iz Tolmina, umrla 8. 1. 1966 v Idriji. V najlepšem spominu jo bodo ohranili dijaki tolminskega učiteljskega kot narodno zavedno mater, ki je tudi med borbo veliko pretrpela zaradi aktivnega sodelovanja s partizani.

ŽUST LOVRENC iz Idrije, Tomšičeva 20, upokojeni rudar, rojen 10. 8. 1885 v Doleh, je umrl v Idriji 14. 1. 1966. Kot nezakonski sin je moral že zgodaj zapustiti dom. Izučil se je mižarske obrti. Prvo svetovno vojno je preživel na fronti. Po vrnitvi je našel doma skrajno slabe razmere, ki so se še poslabšale z nastopom fašizma, zato je začutil veliko mržnjo do okupatorja in se je med prvimi vključil v OF. Poverjene so mu bile težke naloge in nobene ni odklonil. Vestno je opravljal svojo težko dolžnost in ni odpovedal niti takrat, ko so mu grozili z ustrelitvijo. Njegov skromni dom je bil vedno važno žarišče borbe in propagande ter zbiranja materiala za borce. Tudi po osvoboditvi je kot komunist ostal zelo aktiven. Leta 1962 je pred Skupščino občine Idrija praznoval 50-letnico zakonske zveze.

KOBAL ANA roj. Gnezda, gospodinja iz Sp. Idrije, rojena 23. 7. 1876, je umrla v Sp. Idriji 18 dne 14. 1. 1966.

SKVARČA FILIP, upokojeni rudar iz Idrije, Srebrničeva 72, rojen 29. 4. 1900, je umrl 16. 1. 1966.

REPASI ROZALIJA roj. Gal iz Idrije, Gradnikova 2, rojena 4. 2. 1896 v Budisavi (Vojvodina), je umrla v Idriji 16. 1. 1966.

ERZEN MARIJA roj. Vekš, gospodinja iz Idrije, Prešernova 21, rojena 14. 11. 1893, je umrla v Idriji 17. 1. 1966. Štejemo jo med najvažnejše aktivistke iz Idrije, posebno pa se je spominjamo vsi tisti, ki smo imeli opraviti s partizansko bolnišnico »Pavlo«, za katero je že doma skrbela s posebno vnemo. Velika nevarnost v zimi 1944/1945 jo je napotila preko Čekovnika v partizansko bolnišnico, kjer so je bili veseli posebno ranjenci, za katere je skrbela kot njihova prava

mamica. Tudi v najtežjih trenutkih je znala svetovati, kje se bo našlo najpotrebnejše in znala se je spoprijeti tudi z najtežjimi nalogami v najhujših trenutkih. Okupator jo je zaprl v februarju 1945, iz zapora pa je srečno prišla po osvoboditvi. Dr. Pavla jo je ob njeni smrti uvrstila med tiste mamice, katerim se mora bolnišnica zahvaliti za veliko človekoljubno delo, ki ga je opravila za naše borce.

STRGULC MARIJA roj. Petrič, gospodinja iz Sp. Idrije 63, rojena 28. 12. 1875, je umrla v Sp. Idriji 18. 1. 1966.

BRUS MARIJAN, izmenovodja topilnice rudnika iz Idrije, Studentovska 24, rojen 11. 8. 1928 v Idriji, je umrl v bolnici Sempeter za posledico težke avtomobilske nesreče 19. 1. 1966. Še mladoleten je vstopil v NOV in je bil odlikovan z medaljo za hrabrost in z medaljo za zasluge za narod. Po osvoboditvi se je aktivno vključil v obnovo porušene domovine in izgradnjo socializma. Posebno pozornost in napore je posvetil razvoju gasilstva. Štiri leta je bil poveljnik Gasilskega društva rudnika in štiri leta poveljnik Občinske gasilske zveze Idrija. Sodeloval je v raznih svetih in komisijah. Njegova prezgodnja smrt je tragično odjeknila v našem mestu.

JEREB CECILIJA roj. Vinkler, gospodinja iz Idrije, Kapitana Mihevcva 30, je umrla v Idriji 22. 1. 1966. Rojena je bila 28. 12. 1887.

RUPNIK MARIJA roj. Bratuž, iz Idrije, Kosoželova 11, rojena 29. 1. 1877, gospodinja, je umrla 22. 1. 1966.

BEZELJAK MARIJA roj. Pivk, gospodinja iz Idrije, Kapitana Mihevcva 26, rojena 27. 1. 1893 v Idriji, je umrla 22. 1. 1966.

VONČINA FRANČIŠKA, kmetovalka v Gor. Kanomlji 23, rojena 25. 9. 1903, je umrla v Gor. Kanomlji 25. 1. 1966.

ERZEN JANEZ, upokojenec iz Otaleža 26, rojen 12. 5. 1892, je umrl v Otaležu 28. 1. 1966.

LIKAR VIKTOR, upokojeni rudar iz Sp. Idrije 48, rojen 10. 10. 1905, je umrl v Idriji 2. 2. 1966.

PREM MARIJA, gospodinja v Jeličnem vrhu, rojena 21. 9. 1903 v Jeličnem vrhu 23, je umrla 6. 2. 1966.

LIKAR VIKTOR, upokojeni rudar iz Idrije, rojen 21. 12. 1909 v Dolu-Otlici, je umrl v bolnišnici v Ljubljani 8. 2. 1966. Bil je borec I. prekomorske brigade ter se je boril tudi v raznih drugih brigadah po Dalmaciji. Kot mlajši vodnik je bil odlikovan z medaljo za hrabrost in z medaljo za zasluge za narod III. stopnje. Po osvoboditvi je ostal aktiven politični delavec ter je pridno deloval v raznih organizacijah ter je opravljal tudi več važnih javnih funkcij.

POŽENEL FRANC, upokojeni rudar iz Idrije, Gradnikova 1, rojen 26. 9. 1893 v Idriji, je umrl tragično ob avtomobilski nesreči dne 20. 2. 1966 v Idriji.

RUDOLF FRANC, upokojeni voznik iz Idrije, Vojkova 15, rojen 6. 9. 1885, je umrl v Idriji, dne 24. 2. 1966.

Hotel in restavracija

»Nanos«

v IDRIJI

s svojima obratoma »SOČA« in gostilno »JELENK« v Godoviču vam postreže z najboljšimi pijačami in jedmi ter idrijskimi specialitetami po najnižjih cenah.

V hotelu »NANOS« je gostom na razpolago mrzla in topla voda v prenovljenih spalnicah. V naši recepciji lahko zamenjate tudi tujo valuto.

Posebno pozornost posvečamo raznim izletom in skupinskim obiskom, ki jim postrežemo v veliki dvorani. Prireditelje šolskih izletov posebej opozarjamo, da skupinam postrežemo tudi samo z enolončnicami ali z juho po najnižji ceni.

Postrežbo z idrijskimi žlikrofi in drugimi specialitetami ter z ribami in divjačino bomo še razširili. Žlikrofe dobite redno v »Nanosu« vsak četrtek in soboto, v »Soči« pa vsak torek tudi brez prednaročila.

V mali sobi postrežemo po prednaročilu tudi manjšim družbam ob raznih slovesnostih.

V naši recepciji imamo vedno na razpolago tudi dovolj spominčkov ter razglednic. Tu lahko dobite tudi vse turistične informacije.
